

Академія

ГАЗЕТА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

14.

10 найпопулярніших додатків у App Store. Рейтинг програм за 8 років

4.

Що таке Clubhouse й чому всі хочуть потрапити в голосову соціальну мережу

10.

Інтерв'ю Олександра Михеда з батьком-літературознавцем

№ 2/18, травень, 2021 р.

ЯК ВПЛИНУВ КОРОНАВІРУС НА СТУДЕНТСЬКЕ ЖИТТЯ

Змішане навчання, – поєднання дистанційної і очної форм, – цілком може стати нашим майбутнім

Процес навчання під час карантину навесні 2020 був напруженим для всіх студентів не тільки нашої країни, а й у всьому світові. Через відсутність або

брак попереднього досвіду дистанційного навчання та реакції з боку уряду виникла ціла низка освітніх проблем. У багатьох навчальних закладах дистанційне навчання виглядало як надсилання матеріалу для самостійного опрацювання, щоденне проведення онлайн зустрічей, письмові завдання для перевірки знань та оцінювання результатів, зворотній зв'язок та пояснення студенти отримали у вигляді коментарів.

В університеті Бориса Грінченка все пройшло, дійсно, без напруження та фатального стресу. Завдяки впровадження ще задовго до пандемії електронного навчання, багато студентів виконували вправно завдання, що дозволило навчатися дистанційно. Але ж багато студентів, які проживали у гуртожитку повинні були повернутися додому, задля безпеки свого здоров'я.

Далі на стор. 2

Як еранна залежність призводить до стресів і депресії - пояснює Андерс Гансен

Наш мозок формувався не для сучасної цифрової епохи зі смартфонами та планшетами. Не для середовища, де вдосталь їжі й мізерні шанси стати обідом хижака. І навіть не для світу, де відчайдушно прагнуть щастя. Мозок розвивався в умовах, де на першому місці було виживання. Він винагороджував людину дофаміном за калорійну й солодку їжу, що насичує й рятує від голоду. Але часи змінилися, а мозок лишився таким самим.

Далі на стор. 12

Шість проблем української вищої освіти, які виявив карантин

Завдяки стрясці, яку влаштував коронавірус, усі учасники освітнього процесу були вимушені почати застосовувати сучасні технології незалежно від того, хотілося їм цього чи ні. І цей безпосередній практичний досвід дозволив їм доволі вправно оволодіти цими навичками. Насправді ж технології вже давно стали невід'ємною частиною нашого життя, тож

освітяни мають вміти застосовувати цей зручний інструмент, незалежно від того, у якому режимі відбувається навчання. Методики викладання, цифрові навички, навантаження і викладачі, академічна добросесність, автономія ЗВО,

Далі на стор. 3

«Планування виживання»: Київські ресторатори - про локдаун, доставку та демократичні реформи

Про вихід із локдауну, складний 2020 рік і короткострокові та довгострокові плани. Ми вирішили поговорити з київськими рестораторами Ігорем Сухомлиним (Mimosa Brooklyn Pizza, Fish & Pussycat, Bro Market), Алексом Купером (Kyiv Food Market, Odesa Food Market, «Молодість»), Дмитром Борисовим («Білий налив», «Каніпа», Охота на Овцет) та Анною Завертайло (Honey).

Далі на стор. 8

Перший квадрат: «Квадрат» із арт-директором PinchukArtCentre

Арт-директор PinchukArtCentre Бйорн Гельдхоф – про найкращий фільм цьогорічного Каннського кінофестивалю. 21 вересня в український прокат виходить

фільм «Квадрат» шведського режисера Рубена Естлунда. Це стрічка про куратора музею сучасного мистецтва у Стокгольмі та сучасне мистецтво загалом.

У межах нової рубрики «Перший ряд» The Village Україна переглядає стрічку з арт-директором PinchukArtCentre Бйорном Гельдхофом

Далі на стор. 13

Корисна звичка, читати менше

Ми розповідаємо про хороші звички та прості дії, які можуть зробити життя кращим, про звичку читати менше. Справа у тому, що багато хто прагне читати більше, але часто за прагненням прочитати як можна більше книжок втрачається задоволення від читання. Дехто навіть не запам'ятовує і половини прочитанного, оскільки увага за таким темпом читання розсіюється. з українськими письменниками Мартином Якубом та Олександром Михедом. Говоримо про те, чому Мартин зупинив проходження річного челенджу з читання книжок на четвертому місяці, скільки книжок потрібно читати, чому треба менше читати та, що головне у читанні.

Далі на стор. 20

ЯК ВПЛИНУВ КОРОНАВІРУС НА СТУДЕНТСЬКЕ ЖИТТЯ

Змішане навчання, – поєднання дистанційної і очної форм, – цілком може стати нашим майбутнім

Процес навчання під час карантину навесні 2020 був напруженим для всіх студентів не тільки нашої країни, а й у всьому світові. Через відсутність або брак попереднього досвіду дистанційного навчання та реакції з боку уряду виникла ціла низка освітніх проблем. У багатьох навчальних закладах дистанційне навчання виглядало як надсилання матеріалу для самостійного опрацювання, щоденне проведення онлайн зустрічей, письмові завдання для перевірки знань та оцінювання результатів, зворотній зв'язок та пояснення студенти отримали у вигляді коментарів. В університеті Бориса Грінченка все пройшло, дійсно, без напруження та фатального стресу. Завдяки впровадженню ще задовго до пандемії електронного навчання, багато студентів виконували вправно завдання, що дозволило навчатися дистанційно. Але ж багато студентів, які проживали у гуртожитку повинні були повернутися додому, задля безпеки свого здоров'я.

Вцілому, COVID-19 призвів до серйозних структурних змін у закладах вищої освіти, зумовлених конкурентною динамікою зміцнення бренду, зміною потреб студентів, розвитком та розповсюдженням нових техноло-

гій навчання, скороченням кількості іноземних студентів та входженням великих технологічних компаній на ринок, а також до закриття, об'єднання та реструктуризації університетів через скорочення фінансування.

На фундаментальному рівні COVID-19 ставить виклик основній діяльності закладів вищої освіти щодо підтримки студентів через широкий спектр навчальних програм. Це суттєво ускладнює реалізацію інтерактивного, особистісно-направленого традиційного аудиторного навчання, заснованого на багаторічному досвіді університетів. Задля пристосування до тривалої пандемії, університети потребуватимуть гнучких та надійних моделей освіти, які дозволять безперервно адаптуватися до різних етапів «нового звичного». COVID-19 прискорив та активізував довготривалі педагогічні тенденції, створюючи природний експеримент, в якому перевіряються та оцінюються численні інновації. Перші ознаки свідчать про те, що багато нововведень, застосованих під час пандемії, будуть корисними для студентів і після кризи.

Викладачі ж відмітили неможливість індивідуального консультування студентів, збільшення часу на

листування зі студентами, оскільки онлайн-курси передбачають більш детальний опис домашнього завдання, ніж зазвичай в аудиторії.

Водночас, як зазначають автори статті, серед позитивних аспектів використання дистанційного навчання українські викладачі та студенти (за результатами опитування) відмічають, що якість дистанційної освіти не поступається якості навчання вічна-віч. Студенти відмічають розвиток дисципліни та самоорганізації, що дає можливість отримати освіту у зручний час і зручному місці та рівний доступ до освіти, незалежно від місця проживання, стану здоров'я чи соціального статусу.

Викладачі вказують на оновлену роль вчителя, що стає наставником-консультантом, який координує процес навчання, супроводжує у навчанні, постійно вдосконалюючи власні курси та навички.

Водночас, пандемія показала, що на сьогоднішній день роботодавці шукають випускників, здатних швидко пристосовуватися до нестабільних умов суспільства, націлених на вирішення проблемних питань, а також тих, хто може вправно оперувати в мережі Інтернет.

Шість проблем української вищої освіти, які виявив карантин

Цифрові навички. Завдяки стрясці, яку влаштував коронавірус, усі учасники освітнього процесу були вимушені почати застосовувати сучасні технології незалежно від того, хотілося їм цього чи ні. І цей безпосередній практичний досвід дозволив їм доволі вправно оволодіти цими навичками. Насправді ж технології вже давно стали невід'ємною частиною нашого життя, тож освітяни мають вміння застосовувати цей зручний інструмент, незалежно від того, у якому режимі відбувається навчання.

Методики викладання. На жаль, у багатьох університетах викладачі досі змушують студентів писати реферати від руки або ж переписувати матеріал з підручника, а потім оцінюють це. Таку «писанину» практикують як під час занять в очному режимі, так і під час карантину. До прикладу, експеримент Бюрка Бретціга та Реймонда Кулхаві, що з чотирьох видів робіт із текстом механічне дублювання інформації є найменш ефективним методом для запам'ятовування інформації на довгострокову перспективу. Йдеться про такі види роботи: 1) прочитання тексту + підведення підсумку і занотовування його після прочитання; 2) прочитання тексту + підведення підсумку і занотовування його під час прочитання; 3) прочитання тексту + механічне дослівне переписування головних ідей; 4) прочитання тексту без будь-якого занотовування. Механічне дублювання тексту ніяк не допомагає сту-

дентам критично осмислювати прочитане. Викладання онлайн не буде ефективнішим за офлайн, доки викладачі не почнуть застосовувати ефективні методи викладання – ті, що мають наукове підґрунтя. Це критично важливо для забезпечення високої якості освіти. Викладачі мають підвищувати рівень своєї викладацької майстерності, університети – підтримувати їх у цьому, а студенти – створювати на це попит.

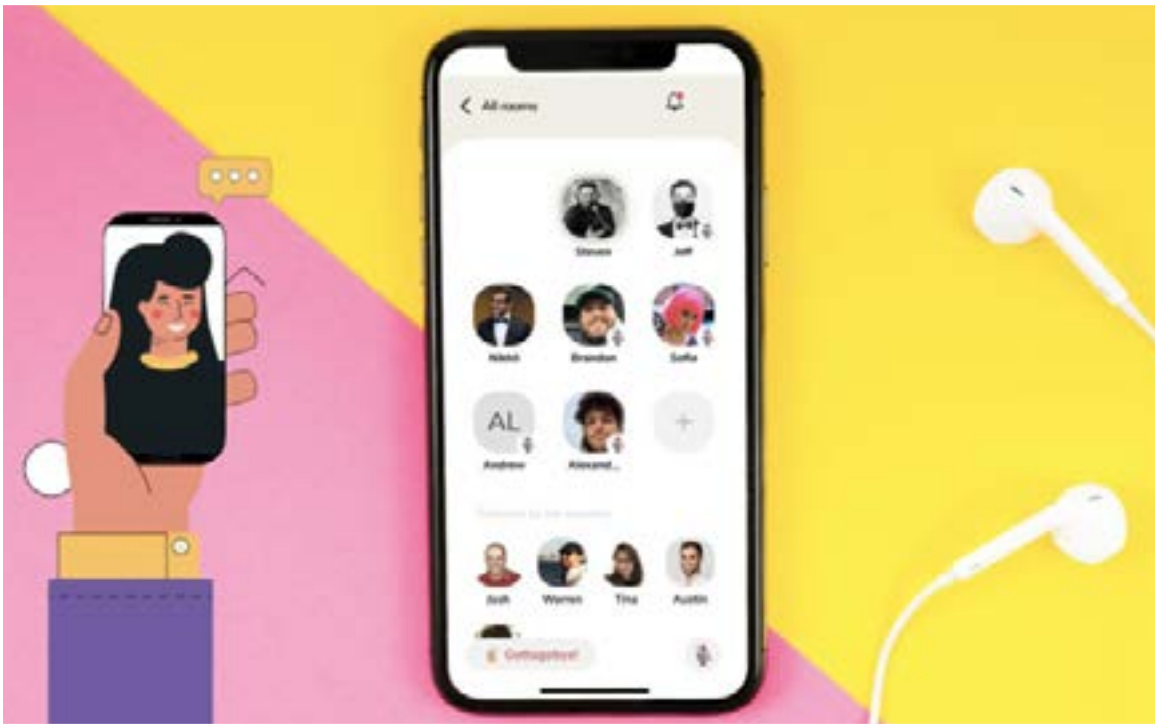
Навантаження і викладачі. У добросовісних викладачів, які під час карантину дійсно намагалися зберегти якість навчального процесу, підготовка до занять онлайн займала набагато більше часу, ніж до того. При цьому були і такі, які перевели спілкування зі студентами у письмовий формат – давши їм безліч письмових завдань і фактично відмовившись від проведення занять. А були й такі, які взагалі заледве виходили на зв'язок зі студентами. При цьому ступінь залученості викладачів у дистанційне навчання ніяк не відбивається на їхніх зарплатах. Ця ситуація вкотре актуалізувала питання про справедливий рівень зарплат у закладах вищої освіти. Сьогодні університети прив'язані до тарифної сітки і не можуть встановлювати зарплати залежно від результатів роботи викладачів. Карантин лиш вкотре нагадав, що університети повинні мати більшу автономію у визначенні рівня зарплат.

Академічна доброчесність. Академічна доброчесність – ще одна проблема, яку актуалізував

коронавірус. Згідно з дослідженням 2015 р. про академічну культуру українського студентства, понад 90% студентів використовують у навчанні плагіат. Списують на іспитах, роздруковують готові письмові роботи з інтернету, купують їх, фальсифікують або вигадують дані тощо. Незважаючи на те, що в 2017 р. в українському законодавстві нарешті з'явилося поняття академічної доброчесності, а університети зобов'язали створити систему її забезпечення, досі цьому питанню не приділяється достатньо уваги. Зараз у розпалі екзаменаційна сесія, яку студенти мають здавати онлайн.

Автономія ЗВО. Університети замість взяти ситуацію під контроль та підлаштувати навчальний процес під умови карантину, продовжували очікувати вказівок від Міністерства освіти і науки (нині – обезголовленого). Міносвіти, у свою чергу, підготувало якісь незрозумілі рекомендації для університетів, але при цьому наголошувало на тому, що уся відповідальність – на університетах. Безперечно, цей період був непростим для всіх, але такі кризи, як пандемія, мають і свої переваги. Вони все більше і більше будуть розширювати розуміння закладами освіти своєї автономії та допоможуть їм отримувати необхідний практичний досвід. Цей досвід у майбутньому лише сприятиме їх самостійності.

*Інна Совсун,
депутатка фракції «Голосу»,
заступниця голови партії.*

Що таке Clubhouse й чому всі хочуть потрапити в голосову соціальну мережу?

«Найбільш гарячим стартапом Кремнієвої Долини» називає сервіс Clubhouse профільне видання TechCrunch. Після запуску навесні 2020 року голосову соцмережу вже оцінюють у мільярд доларів, ефіри в додатку відвідують Ілон Маск, Опра Вінфрі та Дрейк, загальна кількість підписників зростає навіть з обмеженим форматом запрошень, а за інвайти люди готові платити сотні доларів. Ми

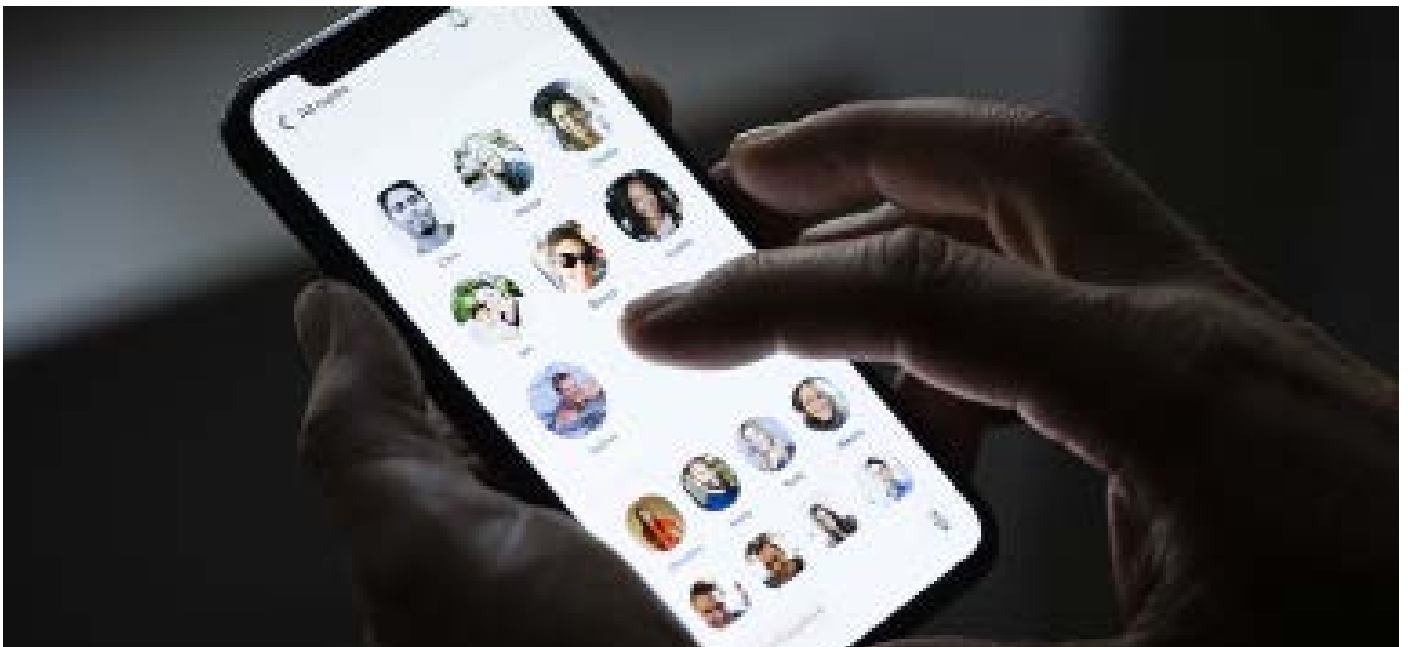
отримали доступ до закритого сервісу й розповідаємо, чому всі хочуть потрапити у Clubhouse, як працює сервіс і хто розвиває в ньому українську спільноту.

Як працює Clubhouse?

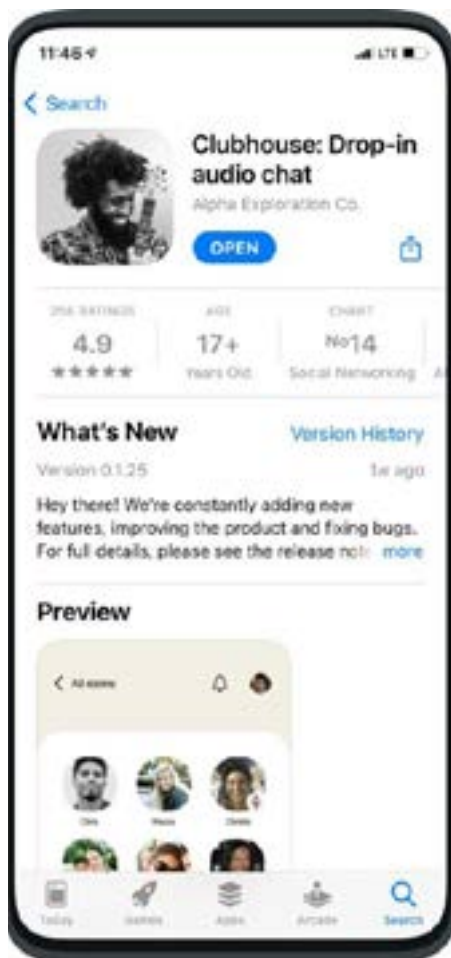
Clubhouse почав роботу у квітні 2020 року, на піку пандемії й першого локдауну. На відміну від головного застосунку 2020 року – Zoom, він використовує не відео-, а аудіоформат. Заснували проєкт Рохан Сет і Пол Девісон:

перший працював у Google, інший продав свій стартап Highlight сервісу Pinterest.

Запрошення скористатися новою програмою надсилали різним відомим людям і стартаперам з Кремнієвої долини. Платформі вдалося залучити лідерів думок, які своєю присутністю підігрівали інтерес аудиторії. У додатку виступили музикант Джаред Лето і ведуча власного ток-шоу Опра Вінфрі.

Розробники називають Clubhouse «новим типом мережі, заснованим на голосі»: «Clubhouse працює виключно в голосовому режимі, і ми переконані, що голос – це дуже особлива платформа». На практиці це означає, що кожен користувач здатен створювати чи відвідувати так звані «кімнати», де може слухати дискусії інших людей, брати в них участь чи організувати їх власноруч.

Формат Clubhouse порівнюють із розмовним радіо чи подкастом, який транслюють у прямому ефірі. Та засновники переконані, що живий голосовий формат відкриває новий спосіб сприйняття інформації – на протигагу тексту й візуальним медіа, які є провідними в соціальних медіа. «Замість того, щоби друкувати текст і надсилати його, ви перебуваєте в постійному діалозі з іншими», – кажуть у Clubhouse.

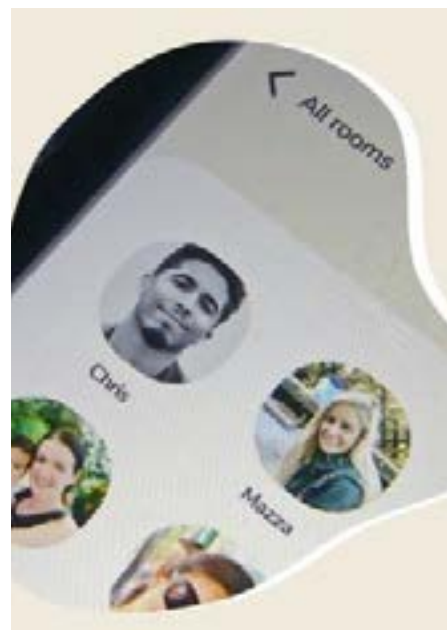
Додають: у голосовому режимі не має значення оточення користувачів, а інтелектуальний та емоційний зв'язки між ними встановити значно простіше. «Коли люди не вмикають камери, їм не треба турбуватися про зоровий контакт, зовнішній вигляд чи місце розташування. Завдяки інтонаціям, наголосам та емоціям ви можете зважати на форму та деталі мовлення, до того ж голос надає більше можливостей для побудови емпатії. Ви можете говорити у Clubhouse у процесі прання, грудного вигодовування чи пробіжки, на дивані чи у громадському транспорт», – додають у Clubhouse.

Наприклад, у Clubhouse можна зібрати друзів у закритій «кімнаті» та спілкуватися в режимі конференції, влаштувати відкриту лекцію або відкрити ефір із музичними чи комедійними виступами. «Clubhouse складається з багатьох «кімнат», у яких розмовляють люди. Ви можете заходити й виходити з них, переходячи від однієї розмови до іншої. Це місце, де можна розповідати історії, ставити запитання, проводити дебати, вчитися й організувати спонтанні розмови на тисячі різних тем», – описують формат у Clubhouse. Формат залишається «живим», оскільки Clubhouse не має запису ефірів

і намагається блокувати запис із боку користувачів.

Як зареєструватися у Clubhouse?

Clubhouse досі перебуває на етапі бета-версії, тому сервіс працює в обмеженому режимі. Усі охочі можуть завантажити застосунок для iPhone в AppStore (Clubhouse у процесі розробки версії для Android, наразі доступний лише для користувачів iOS) та зареєструватися в ньому. Якщо ви отримали запрошення від іншого активного користувача, то зможете відразу почати користуватися Clubhouse. Якщо запрошення не отримали (або людина з вашого списку контактів не допомогла вам пройти процес підтвердження акаунту), можете лише заздалегідь забронювати ім'я акаунта й чекати на підтвердження.

НІК БІЛОГОРСЬКИЙ

СПІВЗАСНОВНИК Ukrainian House

Нік Білогорський народився в Харкові, а після переїзду у США та роботи у Facebook очолює команду Trust & Safety, що відповідає за кібербезпеку в Google. Розповідає, що намагається активно стежити за технологічними новинами, але про Clubhouse дізнався лише на початку січня. «Одразу захотів завантажити застосунок, але зрозумів, що так просто туди не потрапити. Та за два-три дні хтось із друзів побачив мене у списку очікування й запросив», – каже Білогорський.

Після підтвердження реєстрації Clubhouse пропонує перевірити список контактів користувача, щоби знайти знайомих і почати їх читати. До профілю можна підв'язати ваші облікові записи в Instagram і Twitter. Також користувач отримує можливість запросити

обмежену кількість знайомих у сервіс: спочатку це одне запрошення, а за активність у соцмережі на зразок організації «кімнат» та участі в дискусіях з'являються додаткові інвайти. Оскільки нових користувачів Clubhouse залучає в режимі запрошень, наразі аудиторія зростає поступово, сервіс зберігає статус «ексклюзивного клубу».

Білогорський пригадує, що перше запрошення віддав Дмитрові Шимківу, колишньому директору Microsoft Україна та екзаступнику голови Адміністрації президента. «Я покликав Шимківа, він покликав когось зі свого оточення – це вже нетворк. Водночас ми помітили, що українського контенту в сервісі немає», – каже Білогорський. Відтак почав більш активно залучати нових користувачів, а тоді побачив публікацію про Clubhouse на Facebook від Каті Михалко.

«Ми з Катєю вирішили перевести спілкування у Clubhouse, але тоді ще не знали, як створювати закриті «кімнати». Почали говорити, у процесі до нас приєдналися близько десяти інших людей. Причому це було органічно, просто тому, що вони фоловили Катю чи мене. Зрештою ми всі разом проговорили

кілька годин, оскільки ж це було досить рано за кийвським часом, вирішили відзвонитися наступного дня, але вже в інший час. І так цей ефір став щоденним, а наша перша розмова на Clubhouse перетворилася на Ukrainian House.»

Українська спільнота Ukrainian House у Facebook збрала понад 2 500 користувачів, щодня о 21:00 вона організовує ефір Ukrainian Show, у якому вже взяли участь, наприклад, Дмитро Шимків, представник Міжнародного валютного фонду Владислав Рашкован, директор з активів Укроборонпрому Мустафа Найєм і депутат Київради Максим Нефьодов. Наразі організатори чекають на підтвердження реєстрації українського клубу, який дозволить створювати багато різних «кімнат».

«У нас є загальний вектор розвитку, який ми обговорили зі співзасновниками Катєю і Владом, – відповідає Білогорський на запитання про мету Ukrainian House. – Ми хочемо займатися культурною дипломатією: позитивно розповідати про Україну у світі, підтримувати як Україну, так і українську діаспору. Підтримувати цікавим контентом, думками, ідеями та можливостями зв'язатися із крутими унікальними людьми. Це корисно – бути в центрі медіумі.»

Понеділок, 1 лютого, 21:00. Близько сотні людей стежать за Ukrainian Show за участі Владислава Рашкована, колишнього заступника голови Національного банку України, який зараз працює у МВФ. Рашкован розповідає про принципи роботи міжнародної організації та її відносини з Україною, до блоку із запитаннями та відповідями ефір підходить лише на третю годину розмови. Подібний формат ефіру можна уявити в багатьох сервісах, але перевагою Clubhouse на цьому етапі є те, що він збирає максимально цільову аудиторію. Тому аудиторії дійсно цікаві спікери на зразок Рашкована, слухачі беруть участь у розмові та ставлять дійсно цікаві запитання, додає Нік Білогорський.

Зазвичай за ефірами Ukrainian Show стежать 50–150 людей. «Clubhouse поки не став мейнстрімом, і, на мій погляд, це добре, – каже Білогорський. – Поки це цікаве й ексклюзивне місце для представників креативних індустрій, інфлуенсерів та інвесторів. Поки тут ніхто не постить фоточки зі своїми собаками. Люди дійсно цінять свої інвайти, дійсно запрошують лише тих, кого хочуть почути. Почути буквально, голосом».

«Я б виділив три умовні етапи розвитку користувачів Clubhouse, які пройшов сам та які бачу в інших користувачів. Спочатку люди слухають інших. Тоді починають підіймати руки, виходити на сцену й казати кілька слів. І тебе захоплює ця хвиля, ти розумієш, що тут можна виражати себе креативно. І третя хвиля – це вже процес організації кімнат і клубів, коли ти починаєш розвивати цю екосистему. Тобто кожен із цих етапів змінюється ще більш якісним з точки зору залучення.»

На першому етапі Clubhouse користувалися люди, які активно стежать за новими технологічними стартапами, ще більше ця аудиторія закріпилася після того, як у проєкт інвестував один із найбільш впливових венчурних фондів США Andreessen Horowitz, який свого часу вкладав кошти у Skype, Twitter і Facebook, а нещодавно оформив співпрацю з українським застосунком Reface.

«У США багато крутих інвесторів, але одні з найкрутіших – це Andreessen Horowitz, – пояснює Білогорський. – Вони одними з перших підтримали Clubhouse й додали своїх партнерів у систему: наприклад, запросили Ілона Маска, а також виконавчих директорів і мерів американських міст. Залучення таких людей – це перша хвиля. Друга хвиля – це те, що всі хочуть поспілкуватися з цими цікавими людьми.»

Роль Andreessen Horowitz і спільноти технологічного бізнесу загалом виділяє і співзасновник, і виконавчий директор української компанії PetCube Ярослав Ажнюк. За його словами, саме прогресивна частина індустрії є рушієм популярності Clubhouse: як приклад наводить те, що його запросили в сервіс колеги із Кремнієвої долини. Ажнюк зареєстрований у Clubhouse вже близько трьох місяців, але каже, що поки активно не користується сервісом. Утім, додає, що найближчим часом має взяти участь в Ukrainian Show і бачить у платформі перспективу. Передусім – з огляду на голосовий формат і нішу в контенті такого типу.

«По-перше, Clubhouse добре реалізований як продукт, ним зручно користуватися. По-друге, сервіс працює в головному режимі та при цьому

має живий формат, тобто не заздалегідь записані теми, а актуальні й цікаві прямо зараз. Виявилось, що це окрема ніша, що є чимало людей, які хотіли б споживати інформацію саме так.

Історія розвитку соцмереж – це пошук незаповнених частот у тому, як люди здатні сприймати інформацію. Можна навести приклад: узяти порожню склянку й насипати в неї каміння, а тоді запитати, чи вона повна. Так, вона буде повною. Але якщо насипати туди не каміння, а гравій чи пісок, склянка буде заповнена ще більш щільно.

Так само й із тим, як люди споживають інформацію. Спочатку з'явився Twitter, який винайшов коротку форму повідомлень, і стало зрозуміло, що в людини є час стежити за цими повідомленнями. Тоді цю механіку скопіював Facebook. Ще раніше були блоги, що надали платформу людям, які раніше не могли просто вийти на аудиторію. Так само і з YouTube – перенесення того, що відбулося із блогами, на відеомедіа. Точно так само зараз відбувається й із подкастами.

Одні частоти споживання інформації людьми стали більш насиченими, але виявилось, що є й інші можливі формати та звички споживання. Приміром, у людини може не бути часу на прочитання тексту, але може бути час для того, щоби прослухати подкаст у машині чи під час приготування їжі. Отже, конкуренція на так званій «аудіочастоті» зараз менша, ніж на відео- чи текстовій.»

Ярослав Ажнюк,
співзасновник і виконавчий директор «Petcube»
[Facebook](#) | [Ярослав Яжнюк](#)

«Планування виживання»: київські ресторатори – про локдаун, доставку та демократичні формати

ІГОР СУХОМЛИН

**АННА
ЗАВЕРТАЙЛО**

АЛЕКС КУПЕР

**ДМИТРО
БОРИСОВ**

Понеділок, 25 січня, перші години роботи київських ресторанів після закінчення локдауну. Шеф-кухар Mimosa Brooklyn Pizza Артем Баклицький зустрічає гостей прямо біля входу, одночасно в закладі на Бессарабці святкують три дні народження. Водночас праворуч від входу запускають новий формат, маскот у костюмі чебурека закликає відвідати «Київські пібуреки» із закритими пирогами, які чомусь називають чебуреками. З іншого боку вулиці Басейної у ТЦ Mandarin Plaza замість Idealist Coffee відкрили нову кав'ярню Coffee in Action. Навпроти, на фасаді Бессарабського ринку, звільнили приміщення два інші формати.

Що ще встигло змінитися за січневий локдаун? Піцерія Pie Spot відкрила другий заклад на «Театральній», «Сім'я ресторанів Дмитра Борисова» запустила

шостий заклад формату «БПШ» на Подолі, неподалік почав роботу суши-кіоск Shibuya від власників «Пиріжкової Тітки Клари». На Kyiv Food Market оновили формат кав'ярні та оновлюють бургерню.

Про вихід із локдауну, складний 2020 рік і короткострокові та довгострокові плани The Village Україна вирішив поговорити з київськими рестораторами Ігорем Сухомлиним (Mimosa Brooklyn Pizza, Fish & Pussycat, Bro Market), Алексом Купером (Kyiv Food Market, Odesa Food Market, «Молодість»), Дмитром Борисовим («Білий налив», «Канапа», Oхота на Ovets) та Анною Завертайло (Honey).

– Ми спілкуємося в другий день після закінчення локдауну. Як учора пройшов перший день? За першими враженнями – чи почали гості повертатися в ресторани?

Ігор Сухомлин: Це дуже нагадувало перший день після першого локдауну. Гості скучили. Можна навіть сказати, що нас порвали. У різних закладах було по-різному, але видно, що зараз усі вирвалися на волю: і ресторатори, і батьки, які відвели дітей у школи. Звісно, далі все буде залежати від ситуації з рівнем захворюваності й інформаційного середовища. Наприклад, коли восени інформаційне тло почало напружуватися, у закладах стало відчутно менше людей.

Алекс Купер: Учора був дощ, тому ми відпрацювали не так, як могли б. На Kyiv Food Market був звичайний понеділок, може, трохи гірше. Але дивує «Молодість», у нас вчора знову була якась божевільна черга. Підтримую Ігоря щодо інформаційного фону. Це дійсно дуже впливало на каси: пам'ятаю, десь з середини осені справді була негативна хвиля. Та загалом у мене позитивні прогнози: працювати – це краще, ніж не працювати. (сміється)

Анна Завертайло: У нас була ситуація, схожа до Алексівської. Як і після «карантину вихідного дня», повертатися досить не просто. Та додаю, що на вихідних до закінчення локдауну в нас був шок: у нас не просто запари були, я просто не знаю, як ми вижили. У минулі п'ятницю, суботу та неділю ми працювали, як у звичні вихідні. Але це в режимі самовивозу й доставки: люди стояли в чергах на вулиці, забирали замовлення з собою. Намагалася для себе пояснити цю ситуацію: певно, люди почали ще з п'ятниці ментально виходити з локдауну.

– Коли ми спілкувалися з вами в час першого локдауну, більшість гравців ринку сходилася на думці, що доставка та самовивіз можуть дати не більше 30% звичайного обороту закладу. Чи фіксували збільшення замовлень протягом другого локдауну? Якщо так, то на які орієнтовні показники це дало змогу вийти?

Дмитро Борисов: Можна сказати, що в локдаун ми просто змирилися та прокачували нові скіли в доставці. У Києві в середньому по всіх наших форматах робили 700–900 доставок щодня. Здебільшого виторг у локдаун становив 20–50% від звичайного.

Сухомлин: Виручка в різних форматах зменшувалася по-різному. Доставка, певна річ, найкрутіше працювала в Mimosa Brooklyn Pizza: ми продавали 400–500 піц на добу. Як розумієте, це треба херачити, як біля маргенівської печі. У найкращому випадку залежно від формату страв виручка зменшувалася від 70 до 50%, у гіршому – вдєсятеро. Якщо місце не має сильної любові гостей і не очевидний для доставки формат, тоді набагато складніше. Доставка – це наша робота, це вже відчутно, дійсно. І наша доставка, яка виходить на ринок

і закидає його грошима. Вони пропонують 40–50% знижки на страви, і люди постійно замовляють у них – більше, більше, більше. Словом, доставка – наше все. Дякую велике всім людям, які замовляли доставки. Сердечка, поцілунки та пристрасне кохання!

Завертайло: Насправді для нашої аудиторії мало що змінилося на локдауні: вони так само ходили на роботу, просто не мали змоги пообідати в місті. Тому доставка була дуже важливою. Продуктовий асортимент Honey дозволяє добре працювати на доставку, тому що випічка, десертна група, сніданки та сандвічі й бейгли добре довозяться. До того ж ми посилити формати взаємодії з гостями, створили Telegram-бот для прийому замовлень, запустили [онлайн-платформу замовлень доставки] Dots і поліпшили сайт. Також запустили безкоштовну власну доставку в радіусі двох кілометрів від закладів. Це допомогло збільшити кількість замовлень, загалом ми вийшли орієнтовно на 50% звичного обороту.

– Коли ми висвітлювали перший локдаун, одразу кілька людей на ринку говорили, що другого жорсткого карантину їхні заклади можуть не витримати. Зрозуміло, що цей локдаун анонсували заздалегідь, цього разу не було настільки великого удару для бізнесу. Але як загалом його вдалося пройти? І який ще запас міцності бачите?

Борисов: Так і було, дуже складно. Цього разу ми просто змирилися з неминучим і виявляли менше емоцій.

Завертайло: Звісно, для бізнесу всі ці історії дуже шкідливі. Водночас ми розуміємо, для чого вводили локдаун. Поки ми як підприємці викрутилися. Як буде далі, будемо дивитися.

Купер: Перший локдаун був значно складніший. До другого вже розуміли ситуацію, що нікого не треба буде звільняти, що нам вистачить грошей. Думаю, зможемо за потреби перенести й третій локдаун. Інше питання, що буде з економікою країни, який буде курс долара. Я як підприємець цього боюся більше.

Сухомлин: Перший локдаун був шоковий, другий – вже очікуваний. Зрештою, якщо нас не закрили в листопаді, коли були найвищі [показники нових випадків], то, за логікою влади, зараз не варто очікувати ще одного локдауну. Ми слухаємо про цифри, чомусь довіряємо, чомусь не довіряємо... Зеленський [восени] кілька разів відкладав введення локдауну, щоразу називав нові дати, а я йому вірив. Як довірлива дівчина з хорошої сім'ї одразу довіряє поганому хлопцю.

– Тому що немає іншого вибору?

Сухомлин: Ми повинні хоча б на щось орієнтуватися. От дивіться, ми зараз відкриваємо новий ресторан. Його зробили в листопаді, він повністю готовий стоїть від початку листопада. Зараз ми проганяємо всіх працівників, вони вчать нове меню. Чекали до кінця локдауну, щоб могли нормально відкритися. Восени стежили за ситуацією, розуміючи, що рано чи пізно

в Україні також буде локдаун, бо ми не живемо у вакуумі. Відповідно, якщо його ввели в січні, то, найімовірніше, не будуть повторювати [до кінця зими]. До того ж є запитання загалом щодо того, чим був локдаун. Повний локдаун був, наприклад, у Європі, Ізраїлі чи США. А в нас – навіть не на пів шишечки, а на один сантиметрик. У нас це була ніби сакральна жертва рестораторів, а не локдаун.

– У цих умовах непевності та невизначеності, що ви описали, яким узагалі може бути горизонт ухвалення рішень у ресторанному бізнесі? Як думати навіть на тиждень уперед, якщо ти не знаєш, що буде завтра? Дмитро (Борисов) у перший локдаун розповідав, що компанія максимально прискорила процес вибору: обираємо припущення, швидко його перевіряємо, вирішуємо. Як це працює зараз?

Купер: Ти знаєш, я ніколи особливо не був стратегом. (сміється) Рішення завжди ухвалював досить інтуїтивні й емоційні. Думаю, це помітно за моїм життям і бізнесом. (сміється) З іншого боку, чи страждаю від того, що не можу планувати на три роки вперед? Не страждаю, тому що я й раніше цього не робив. Справжня проблема – це те, що ми не знаємо, що буде з економікою України, яка не працювала три місяці у 2020 році. Ось це точно вплине на стан речей, на купівельну спроможність людей.

Борисов: Горизонт планування мінімальний. Його можна назвати плануванням виживання. Домовляємося з орендодавцями, контрагентами тощо.

Сухомлин: Для нас планування в межах дня – це зараз звичайна річ. Наразі ми знову відкотилися до тижневого формату. Ба більше, я став керівником одного з наших закладів. Можете мене привітати!

Завертайло: Вітаю тебе!

Сухомлин: Такий новий досвід, дуже цікаво працювати.

– Тобто всі ресторатори хочуть якомога швидше вийти з операційної діяльності, а ви, навпаки, ідете в операційку. (сміється)

Сухомлин: Це найбільш смішні люди, які зараз виходять з операційки. Вони туди вийдуть, тільки пізніше. (сміється) Тобто планування, звісно, коротке, але намагаємося дивитися трохи далі. Працівникам треба розгрібати щоденні справи, тому це більше про мене, ніж про команду. Як кажуть колеги: якщо є сильна команда, прорвемося через локдаун. Якщо немає команди, якщо люди звільняються, усе одразу розвалюється.

– Якщо говорити про більш масштабні речі: на мій погляд, в українських рестораторів зараз є два великі виклики. По-перше, ми живемо в країні, де більшість людей досі не мають звички їсти в закладах. Це проблема для галузі, але водночас можлива точка зростання. По-друге, до введення карантину принаймні було уявлення, що Україна от-от може стати новою точкою на гастрономічній мапі Європи через високу якість за відносно

невеликі гроші. Наскільки складнішими стали ці два завдання після 2020 року?

Купер: Думаю, це не моє завдання думати про залучення іноземних туристів. Коли ми будували фудхол, то хотіли, щоб він був один із найкращих у Європі. Запустили Kyiv Food Market і зрозуміли, що на рівні, а в дечому сильно кращі. Завдання, про яке ти кажеш, я виконую в такий спосіб.

– Наскільки я розумію, про це думає Дмитро Борисов.

Борисов: Сфера туризму в Україні за 2020-й відкотилася назад років на 8–10. Найбільше падіння об'єму фіксуємо в ресторанах української кухні: «Канапа», «Остання барикада», Chicken Kyiv, Vatra. Це пов'язано з тим, що іноземних туристів майже не було, а гості-українці значно рідше відвідують українські ресторани.

Сухомлин: Наприклад, у Fish & Pussycat в нас постійно було 30% іноземців. З них, певно, залишилося приблизно 5%. Найімовірніше, це іноземці, які живуть в Україні. Схожа ситуація в Mimosa. У «Чайці» мене сьогодні зустрів наш постійний гість Хорхе. Тобто іноземці є, але це не та кількість, що була раніше. Думаю, усі публічні будинки Бессарабки зараз більше занепокоєні локдауном, ніж ресторатори. (сміється) Щодо ресторанів української кухні в мене зараз буде провокація. Якщо Савва Лібкін відкрив «Компот» на Odesa Food Market, то, може, Діма (Борисов) відкриє «Канапу» на Kyiv Food Market? (сміється)

Купер: (сміється)

Сухомлин: Словом, зараз не побудувати бізнес на іноземних туристах, які приїздили сюди з сексуальними, гастрономічними чи культурними інтересами. Ми можемо робити свою роботу, складати свій контекст. І це круто, коли держава дбає про стратегічні речі в сфері гостинності. Я бачив інформацію про те, що уряд хоче презентувати стратегію розвитку сфери гостинності, де поєднують і пасажироперевезення, і туризм, і готелі та ресторани. Якщо це буде побудовано, то я переконаний, що іноземцям у нас буде класно, економічно та смачно, вони будуть насолоджуватися українською гостинністю.

– Водночас є глобальний виклик для всіх рестораторів світу, яким потрібно буде повертати людей у заклади після пандемії.

Сухомлин: Перекопувати людей іти в ресторани зараз – це брати на себе надто великі ризики. Якщо доросла людина вирішує йти в ресторан, то вона розуміє ризики, як і ризики будь-якого виходу на вулицю та контакту з людьми [в умовах пандемії]. Але мені здається, що це повна херня – перекопувати в чомусь, наприклад, моїх сусідів, які вже кілька місяців не виходять у заклади. Ми всі зараз ділимо гостей, але лише тих, які свідомо ухвалили рішення ходити в ресторани. Якщо гість читає новини та вирішує не йти в заклад до літа, це його право.

Завертайло: Підтримую Ігоря, ми нічого не можемо зробити з рішеннями людей,

ІНТЕРВ'Ю

Кому взагалі
потрібна
українська
література?

Інтерв'ю Олександра
Михеда з батьком-
літературознавцем
«Якби не Гоголь...»

Підкаст The Village Україна «Станція 451» повертається із другим сезоном.

Він присвячений великим історіям в українській літературі. Цей сезон – особистий. До письменника Олександра Михеда в ролі ведучого приєднається його батько – Павло Михед – професійний літературознавець, професор, завідувач сектору слов'янських літератур Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка й людина, яка стала для Олександра провідником в українську літературу.

Другий сезон – це їхній діалог про літературу й не тільки. Перед записом пілотного епізоду вони зустрілися, аби поговорити про унікальність долі української літератури, 40 років дослідження творчості Миколи Гоголя і твори, без яких неможливо уявити рідну літературу.

Усе життя ти присвятив літературознавству, у тебе ніколи не було сумнівів чим саме ти зотів би займатися?

Ніколи. Пам'ятаю, в п'ятому чи шостому класі, це 1960–1961 роки, ми писали твір «Ким я хочу бути?». Так ось, там я написав, що хочу займатися літературою. Тоді я ще не знав, яким це буде заняття. Я це писав і мені було

так соромно! Здав учительці й одразу ж хотів його повернути. Я там говорив, що хочу писати історії, що я навіть пробував вірші писати. Тож це був ранній вибір. Відомий вислів: «Якщо не вдався до письменства, то стаєш або критиком (у цій ролі я побував на засіданнях літературної студії у студентські роки), або літературознавцем».

Що таке українська література? Що в ній такого унікального?

Література – це насамперед слово. А життя українського слова було складним і драматичним. Бо десятиліттями взагалі головним завданням було вижити. Попри всі заборони, та й саме тому, головним завданням української літератури було волати світові, що вона є, що вона жива. Звідси і її сила, і її проблеми. Адже деяких речей вона собі не могла дозволити – наприклад, якісь тонкі фонетичні вправи, шукати лише «музику у слові» та гру звуків. Українська література мала вузьке коло читачів, більшість з яких належали до простого люду. Вона творилася тією мовою, яку знали селяни. І звідси один із закидів до неї, мовляв, передусім це селянська література. Але важливо розуміти – це було умовою її існування, її

виживання. Література шукала свого читача. Вона змушена була підлаштовувати під читача і вибір кута зору на світ, і свою естетику. Разом із тим, це дозволило освоїти й зобразити художньо-український світ. Цим, до речі, переймався ще Шевченко в російськомовних повістях. Це здійснила вже література другої половини ХІХ ст., незважаючи на всі перепони. За це їй упродовж майже всього ХХ ст. і донині докоряють народництвом. Хоча ще Іван Франко говорив, що «виключно народницькою українська література не була ніколи». Це був історичний етап розвитку і літератури, і суспільства в усій Європі.

І десь лише наприкінці ХІХ століття українська література звертається до універсальних, філософських проблем буття, формує нового інтелектуального читача.

Маєш на увазі Лесю?

Так, коли в драматургії Лесі Українки з'явилися ідеї великі, якими займалася європейська література. Цьому передувало оновлення європейського театру. Ібсен, Метерлінк, Гауптман. Останнього Лесю перекладала і була вдумливим читачем його творів. «Затопленого дзвону», наприклад.

Не хочу зараз повторювати банальні слова про тиск метрополії, це відомо всім. І про це варто не забувати – українська література формувалася в потужному протистоянні, під насмішками та зверхністю.

Ще один важливий фактор – величезний вплив української народної пісні, яка була спасителькою української мови. І це зовсім не перебільшення.

Уявіть таку картину. 1813 рік, Кишинь, садиба Дмитра Троцинського (1749–1829) [аристократ козацького походження, меценат, який серед іншого допоміг Миколі Гоголю вступити до Ніжинської гімназії вищих наук], двічі міністра юстиції Російської імперії. Дмитро Прокопович з'являється на сніданок о 12:00 дня, на ньому стрій міністра юстиції у відставці. При його дворі безліч людей, які мешкають там роками. Починається застілля, яке може тривати до вечора. А закінчується це гуляння, як правило, українською народною піснею, найчастіше – «Ой горе тій чайці, чаєщці-небозі». І сидить двічі міністр юстиції Імперії й, не соромлячись, плаче вголос, слухаючи цю пісню на слова Івана Мазепи.

Не від віршів свого товариша Василя Капніста, і не від високої поезії великого державника,

шурина Гавриїла Державіна, який, бувало, гостював у Кишинях, а від горя тої чайки, долю якої оповів, імовірно, Мазепа. Погодись, сюжет епічної картини: Троцинський плаче, слухаючи пісню Мазепи.

Українська пісня демонструє таку вишукану, просто дивовижну роботу зі словом, що це слово пробивалося й тріумфувало, обрамлене в неймовірні мелодійні форми. Феномен поезії Тараса Шевченка – в його глибинному відчутті душі читача, сформованого піснею. І прикметно, що Михайло Максимович вважав талант Шевченка-співача його найвищим талантом. Не поетичний, не художній, а саме талант виконавця

народної пісні.

І, зрештою, останнє щодо самобутності українського слова – це потужна лінія народної комічності від пародій барокових часів, яка вилася в геніальну травестію «Енеїди» Котляревського. Сміх рятував українця, захищав його.

Українська пісня демонструє таку вишукану, просто дивовижну роботу зі словом, що це слово пробивалося й тріумфувало, обрамлене в неймовірні мелодійні форми

Сміх Гоголя підірвав і Російську Імперію. Росія не

сміялася до Гоголя. Олександр Пушкін писав: «Мы все поем уныло. Грустный вой. Песнь русская». Проти гоголівського сміху все творче життя боровся геніальний Василій Розанов, який як ніхто відчував матерію російського буття, відчував згубну силу Гоголя для Росії. А наприкінці життя, 1918 року, визнав: «Я всю жизнь боролся и ненавидел Гоголя: и в 62 года думаю: «Ты победил, ужасный хохол».

Але ж при цьому українська література не породила якогось понад часового гумористичного письменника, чий б твори пережили час?

І це теж правда. Якби не Гоголь.

З якого року ти займаєшся вивченням творчості Гоголя?

Перший публічний виступ – 1979 рік, моя перша стаття про Гоголя з'явилася в 1983 році. А до цього був Василь Наріжний, попередник і предтеча Гоголя, перший російський романіст, який справив потужний вплив на російську літературу. Я перед ним у боргу, він вартий серйозної книги.

Як екранна залежність призводить до стресів і депресії – пояснює Андерс Гансен

10 коротких історій із нової книги «Інстамозок»

Як не з'їхати з глузду від свого смартфона? Це питання поставив собі шведський психіатр, доктор медицини Андерс Гансен. І виклав відповідь у формі книги «Інстамозок. Як екранна залежність призводить до стресів та депресії».

Наш мозок формувався не для сучасної цифрової епохи зі смартфонами та планшетами. Не для середовища, де вдосталь їжі й мізерні шанси стати обідом хижака. І навіть не для світу, де відчайдушно прагнуть щастя. Мозок розвивався в умовах, де на першому місці було виживання. Він винагороджував людину дофаміном за калорійну й солодку їжу, що насичує й рятує від голоду. Але часи змінилися, а мозок лишився таким самим.

Схильність постійно сканувати оточення, шукаючи небезпеку, бути гіперактивним і легко відвертати увагу, допомагаючи людям не гаяти нагоди й уникати загроз. «Щось шурхає в кущах, воно може бути їстівним, треба перевірити!» Сьогодні така імпульсивна поведінка та чутливість до подразників призводить до того, що діти не можуть зосередитися на навчанні й отримують діагноз синдром порушення активності й уваги.

Від народження до смерті наш мозок постійно намагається відповісти на лиш одне запитання: «Що мені зараз робити?». Йому байдуже до того, що сталося вчора, він дбає лише про теперішнє й майбутнє. Щоб правильно оцінити поточну ситуацію, мозок використовує спогади й намагається спрямувати вас у правильному напрямку за допомогою почуттів. Однак дбає він не про те, щоб ви добре почувалися, зробили кар'єру та

зберегли здоров'я. Його основна мета – відтворити механізми, які допомагали вашим предкам виживати й передавати далі свої гени.

Почуття – це не просто наша реакція на оточення. Мозок створює почуття, щоб поєднати те, що відбувається в нашому тілі, з тим, що коїться навколо нас. Основна мета цього – спонукати до певної поведінки. Звучить дивно? Тоді почнімо з початку. Нам, звісно, хочеться зрозуміти емоції та навчитися їх контролювати. Але для цього треба збагнути, що таке емоції й навіщо вони потрібні. Почуття й емоції мають насправді важливішу функцію, ніж просто забезпечувати нам з вами глибокий внутрішній світ.

Негативні емоції пріоритетніші, ніж позитивні, бо історично вони пов'язані із загрозою – а із загрозами ми мусимо розбиратися якнайшвидше. Ми завжди можемо відкласти на потім їжу, сон чи секс, але не варто зволікати, якщо на нас чигає небезпека. Саме тому коли ми хвилюємося чи переживаємо стрес, не можемо думати ні про що інше. Наші предки, імовірно, зустрічали у своєму житті більше загроз, ніж можливостей. Вони частіше відчували негативні емоції, і це, мабуть, пояснює те, чому в більшості мов світу переважають слова для описання негативних почуттів, а не позитивних. До того ж більшість людей вважає негативні емоції цікавішими. Кому хочеться дивитися фільм або читати книжку без конфліктів чи драми?

Чого ви найбільше боїтеся? Можливо, виступати перед публікою. Цього лякається так багато людей, що явище навіть

здобуло власну назву – логофобія. Те, що ми відчуваємо страх, коли всі погляди спрямовуються на нас, можна пояснити тим, що протягом усієї історії людства запорукою виживання була належність до певної групи. Мозок запускає стресову систему, щоб підготуватися до того, що може статися в разі публічного оцінювання, можливого приниження й вигнання з групи. Саме тому в нас починає калатати серце. Вбудована чутливість до ситуацій, коли соціальне оточення нас оцінює, – ще один приклад того, що наш мозок не пристосований до сучасного світу.

Один з генів, що впливає на ризику виникнення депресії, відповідає також за виділення серотоніну й визначає, наскільки чутливою людина буде до стресу. Миші, у яких вчені штучно прибирають ці гени, краще витримують стрес. Стає цікаво: навіщо потрібен такий ген і чому він не зник у процесі еволюції. Імовірно, тому, що виживає не завжди найсильніший, найрозумніший чи той, хто найкраще зносить стрес. Не менш важливо вміти уникати небезпек і конфліктів, боротися з інфекціями й не померти з голоду в умовах постійного браку їжі. Певно, саме тому багато людей страждає від депресій і тривожності – бо ці стани допомагали нам колись виживати.

Існування дофамінових клітин, які постійно прагнуть нової інформації – включно зі зміною оточення, – означає, що мозок винагороджує нас за пошук будь-чого нового. Ми з народження маємо потяг до всього свіжого й невідомого. Саме це спонукає нас мандрувати.

Перший ряд: «Квадрат» із арт-директором PinchukArtCentre

Арт-директор PinchukArtCentre Бйорн Гельдхоф – про найкращий фільм цьогорічного Каннського кінофестивалю

21 вересня в українській прокат виходить фільм «Квадрат» шведського режисера Рубена Естлунда. Це стрічка про куратора музею сучасного мистецтва у Стокгольмі та сучасне мистецтво загалом. На цьогорічному

Каннському кінофестивалі фільм відзначили гран-прі – «Золотою пальмовою гілкою». У межах нової рубрики «Перший ряд» The Village Україна переглядає стрічку з арт-директором PinchukArtCentre Бйорном Гельдхофом.

БЙОРН ГЕЛЬДХОФ

Чи бачу я себе у головному героєві? Ну, можна сказати, що нам обом як керівникам центрів сучасного мистецтва пощастило перебувати у владній позиції [сміється].

Не скажу, що я впізнав себе у цьому персонажі. Але певні риси цього героя можуть бути притаманні багатьом із нас. Показовим моментом є те, як сприймає себе головний герой і як до нього ставляться насправді. У певний момент він просить підлеглого зайти у будинок у бідному районі, тому що боїться, що його там впізнають – нібито через його високий соціальний статус. Та згодом, коли він усе-таки навідується туди, його ніхто не впізнає.

Про що фільм?

Одна з основних функцій мистецтва – об'єднувати людей. Адже незалежно від походження, національності чи віросповідання люди здебільшого однаково сприймають витвори мистецтва. Безумовно, ця тема є однією з провідних у «Квадраті».

Та фільм Естлунда підходить до цього питання дещо глибше. З одного боку він показує бідних людей – здебільшого іммігрантів, які оселилися в бідних районах Стокгольма. З іншого – представників еліти, які проводять розкішні вечери та фуршету, а також їздять на «теслах».

Та рід у тім, що мистецтво не залежить від фінансового становища. Витвору мистецтва байдуже, хто ним насолоджується – мільйонер чи жебрак. Єдине, що в цьому випадку має значення, – це те, наскільки відкритою людиною є до мистецтва і чи прагне вона його зрозуміти. Саме тому, на моє переконання, музеї повинні бути безкоштовними для відвідування. Адже досвід, який вони пропонують, потенційно може змінити життя людини.

Місія мистецтва – кидати виклик переконанням, які є у людей. У цьому сенсі показовою є сюжетна лінія із внутрішньою боротьбою головного героя. З одного боку, він є фігурою, що має владу. У певний момент у фільмі це навіть озвучується. При цьому Крістіан інтуїтивно відчуває, що повинен намагатися чинити правильно.

Урешті-решт унаслідок внутрішньої боротьби він вирішує забути про свою владу та гордість і ухвалює дуже непросте рішення – він вибачається. Він знаходить у собі сили вибачитися перед журналісткою у виконанні Елізабет Мосс – хоч робить це і знехочу. Врешті він просить пробачення і в хлопчика, родина якого отримала від нього неприємний лист. І, як на мене,

це прекрасно – бачити такий результат внутрішньої боротьби.

Це римується і з ідеєю однойменної експозиції у фільмі. Цитуючи маніфест «Квадрату»: коли ти ступаєш на територію, окреслену квадратом, уже не має значення, хто ти і яку владу маєш. Ідеться про те, що мистецтво завжди першочергове.

Актуальні виклики

«Які найбільші виклики під час керування музеєм сучасного мистецтва?» Це запитання журналістка ставить куратору музею у першу чергу. Це дуже актуальне запитання для арт-середовища. Надто – для державних музеїв.

Очевидна відповідь на це запитання впирається у площину фінансів. Та, як на мене, навіть більш важливим викликом для мистецьких інституцій є необхідність зберігати актуальність для суспільства. До того ж музей повинен підтримувати спільноту митців. Ці виклики є актуальними як для європейських, так і для українських музеїв.

Мистецтво працює тоді, коли воно успішно доносить певний меседж. Та робити мистецтво більш доступним для загальної публіки – завдання не тільки митця, скільки мистецьких інституцій.

На моє переконання, музеї повинні бути місцем для діалогу. Музей повинен говорити з відвідувачем – навіть у буквальному сенсі. Працівники музею повинні підходити до відвідувачів і розпочинати дискусію. Адже мистецтво може бути концептуальним і неоднозначним, воно потребує обговорення і засвоюється в процесі дискусії. Музей повинен говорити з відвідувачем.

Витвір мистецтва?

Чи буде вважатися витвором мистецтва сумка, яку випадково залишили в музеї? Це

запитання, яке також позначає кумедний момент у фільмі. Насправді це запитання у мистецькому середовищі давно сприймають як кліше. Певна річ, звичайна річ у музеї може вважатися витвором мистецтва. Та це залежить від того, з якою метою її там залишили і що вона символізує. Подібні запитання – це завжди добре. Адже вони провокують дискусію. А дискусія, своєю чергою, передбачає розмірковування та усвідомлення. Сучасне мистецтво повинно зберігати актуальність

Віртуальний музей

У «Квадраті» є лінія про те, як музей сучасного мистецтва у Стокгольмі намагається залучити відвідувачів за допомогою віральних методів поширення інформації.

Певна річ, у цьому випадку йдеться про сатиру. Та я не думаю, що це правильне відображення того, як нині намагаються працювати музеї.

Як я уже казав, сучасне мистецтво повинно зберігати актуальність. Якщо ж воно зберігає актуальність, то неодмінно приваблюватиме публіку – і йти на такі радикальні кроки не буде потрібно.

Водночас я вважаю, що правильна робота з соціальними медіа є головним способом створення спільноти навколо музею та популяризації сучасного мистецтва. І мова йде не лише про європейські країни, а про глобальний вимір. Наприклад, інституції на кшталт Музею сучасного мистецтва у Нью-Йорку інвестують у соціальні медіа значні кошти.

У мистецькому середовищі вже давно з'явилося усвідомлення того, що взаємодіяти з відвідувачем треба задовго до того, як він завітає до музею. Ми не можемо просто чекати, поки до нас прийдуть.

10 найпопулярніших додатків у App Store

Аналітична компанія App Annie опублікувала рейтинг найпопулярніших додатків у App Store за 8 років.

Сервіс почав відстежувати дані з 2010 року. Зазначається, що зараз в App Store налічується близько 2,2 млн додатків.

Лідером у рейтингу додатків став Facebook – його завантажили понад 700 млн разів.

ТОП ДОДАТКІВ ДЛЯ IOS:

- Facebook
- Facebook Messenger
- YouTube
- Instagram
- WhatsApp
- Google Maps
- Snapchat
- Skype
- WeChat
- QQ

За весь час існування App Store користувачі завантажували ігри і програми більш як 170 млрд разів і витратили понад 130 млрд доларів.

За статистикою App Annie, юзери використовують приблизно 40 додатків на місяць та щодня проводять у них понад три години.

Додатки для спорту

Додатки для спорту є одними з найбільш завантажуваних програм. Нижче ви зможете познайомитися зі списком найпопулярніших додатків.

1. WORKOUT TRAINER

Одна з кращих програм для занять вдома. Тут безліч вправ, які не вимагають покупки спортінвентарю. Є такі популярні види тренінгу, як воркаут і Кросфіт. Єдиний недолік - відсутність україномовної версії.

Плюси програми:

безліч планів;адаптація з додатком для контролю пульсу;аудіосупровід;можна створювати свої види занять;можна міняти вправи;можна створити на робочому столі віджет.

Недоліки:

відсутність україномовної версії;виглядає важкувато.

2. NIKE + TRAINING CLUB

Безкоштовна програма в якій ви знайдете понад 150 комплексів. Тут є: йога; силові вправи; заняття на витривалість.

Є вправи як з власною вагою, так і зі снарядами. Можна вибрати рівень, в залежності від ступеня підготовки.

Переваги:

продуманий дизайн; додаток повністю безкоштовний; великий вибір занять; можна прив'язати до додатка «Здоров'я»; можна залишити тільки кілька комплексів; є корисні статті; відсутність реклами.

Недоліки:

поміняти заняття під свої потреби неможливо; немає бази вправи; додаток займає багато місця.

Зручні додатків та сервісів для любителів книг:

Goodreads

Goodreads – це соціальна мережа для книголюбів. Вона допоможе вести перелік прочитаних книг, а також планувати наступні книги до прочитання. Кожен користувач Goodreads заповнює свій профіль – портрет читача. Книги в профілі “розміщуються” на книжкових полицях: Read («Прочитані»), Currently-Reading («Читаю зараз»), To-Read («До прочитання») і Favorites («Улюблені книги»). Goodreads синхронізується з Facebook і Twitter, тож після чи під час прочитання якоїсь з книг,

можна поділитися враженнями з друзями в соціальних мережах.

Wattpad

Шукаєш де б не просто почитати, але і поділитись написаним? Сервіс Wattpad є онлайн-спільнотою для письменників і читачів, в якій користувачі можуть розміщувати статті, оповідання, фанфіки та вірші. Зареєстровані користувачі отримують доступ до понад 10 мільйонів книг, можливість публікувати свої роботи, а також бути на зв'язку з улюбленими письменниками.

Bookmate

Творці додатку позиціонують його соціальний клуб для книголюбів.

Читачі також мають можливість створювати тематичні книжкові полиці, залишати враження про прочитане, робити цитати і ділитися книгами з друзями. Користувачі також можуть безкоштовно читати класику, а відкриті в додатку книги зберігаються для читання навіть без доступу до інтернету.

Buch.Today

Buch.Today – це спеціальний сервіс, що виховує звичку читати щодня. Просто надішліть йому epub-файл книги, яку хочете прочитати, і він буде завантажувати її невеликими уривками в вашу стрічку Facebook або повідомленнями в Telegram. Такими чином, під час щоденного скролу стрічкою, ви будете натрапляти на порції тексту і читати його, як звичайний пост в соціальній мережі.

Топ-5 зручних сервісів доставки їжі в Києві

Служби доставки їжі у Києві останнім часом набувають все більшої популярності, адже це швидко, зручно і просто. Це справжня знахідка для тих, хто хоче максимально економити свій час в обідню перерву або у разі організації спонтанної вечірки, сімейної зустрічі чи ділового ланчу.

Про те, які сервіси доставки їжі наразі існують у Києві та як ними користуватись – читайте у нашому огляді.

Glovo

Це відома міжнародна служба доставки, яка успішно працює і в Україні. Glovo доставляє їжу з ресторанів (понад 90 закладів), кондитерських (більше ніж 15 пропозицій) та продуктів із супермаркетів. Окрім того, співробітники сервісу можуть доставити ліки, документи, книжки, парфумерію, квіти, подарунки

та будь-які інші товари на бажання замовника.

Кур'єри Glovo пересуваються на мотоциклах і велосипедах, тому можуть доставити все, що не перевищує масу у 9 кг та поміститься у коробку розміром 40x40x30 см.

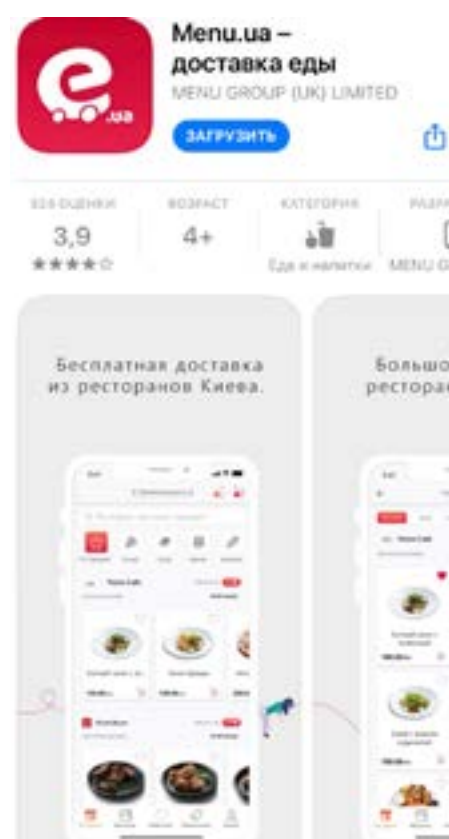
Графік роботи: Час доставки обмежений розкладом роботи того чи того закладу. Тому в той час, коли платформа працює, певні заклади можуть бути зачиненими. Перевірити, як це працює, можна тут

Як замовити: На офіційному сайті [Glovo](https://glovo.ua)

За допомогою додатків, які можна завантажити на планшети та смартфони для [iOS](https://www.apple.com/ios) та [Android](https://www.android.com) (у магазині Play Store).

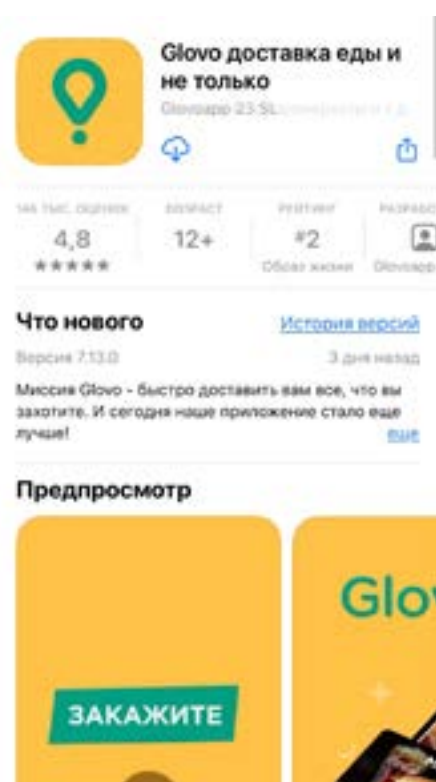
Eda.ua

Це сервіс доставки їжі, який працює вже 4 роки у 29 містах України. Сервіс доставляє замовлення з понад 150 ресторанів, які можна отримати протягом 45 хв. Для зручності користувачів на сайті працює рейтинг закладів, що базується на основі відгуків реальних людей, та діє програма лояльності. Мінімальна сума замовлення – 100 грн., а тарифи на доставку розраховуються, виходячи з відстані від ресторану до кінцевої локації.

Графік роботи: Їжу доставляють з 8:00 до 01:00, а контакт-центр сервісу працює цілодобово. Тут завжди раді порекомендувати ресторан, страву чи кухню, розкажуть про бонуси, які ви отримуєте під час замовлення, порадять, як можна їх обміняти на безкоштовні подарунки (до слова, на кожне третє замовлення тут діють приємні знижки).

Як замовити: На офіційному сайті [Eda.ua](https://eda.ua)

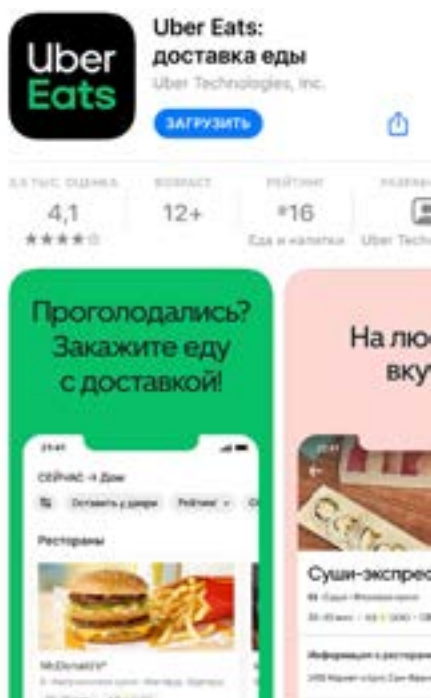
Uber Eats

Сервіс доставки їжі є відгалуженням відомої служби Uber, яка вже кілька років працює в Україні. Одна з безумовних переваг Uber Eats – це можливість зазначити особливі побажання під час замовлення їжі (наприклад, вказати, що у вас алергія на ті чи ті складові страви, їх приберуть), а також є функція, що дає змогу слідкувати за кур'єром на мапі під час його виконання доставки, завдяки чому ви точно зможете розрахувати час отримання їжі. Проте сервіс має великий недолік – він працює лише у центральних районах Києва (Шевченківський, Подільський, Печерський, Солом'янський).

Графік роботи: з 10:00 до 22:00

Як замовити: На офіційному сайті Uber Eats

За допомогою додатків для Android [для iOS](#)

Royal Service

Компанія, яка працює у Києві з 2002 року, займається доставлянням їжі з найкращих ресторанів міста. Консультанти Royal Service надають розгорнуту інформацію про ту чи ту кухню, яка вас цікавить, сезонне меню ресторанів та всі цікаві й нові пропозиції з меню закладів, які є в каталозі сервісу. Тут все доволі просто, замовляєте улюблені страви, оплачуєте безконтактно, та насолоджуйтесь моментом.

Графік роботи: Сервіс працює цілодобово

Як замовити: За телефоном: (044) 502-49-49

За допомогою додатків для операційної системи [iOS](#) (у магазині App Store) та [Android](#) (у магазині Play Store).

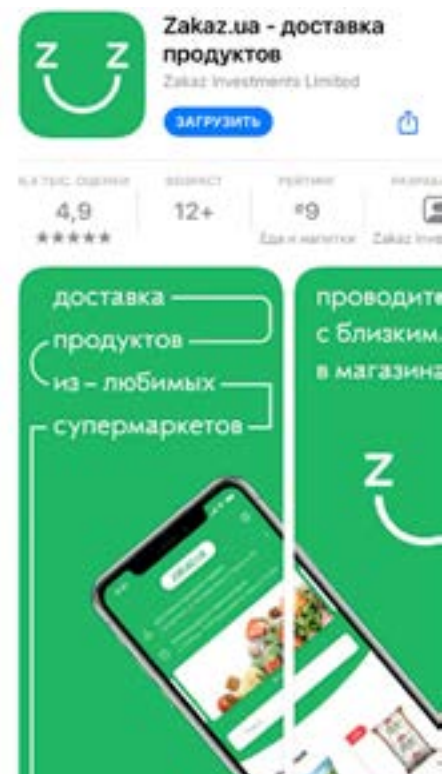

Zakazua

Іноді у нас не вистачає часу не тільки на похід до ресторану, а й на те, щоб купити продукти в супермаркеті. У такому разі в пригоді стане сервіс доставки продуктів Zakazua. Він працює з мережами таких великих супермаркетів, як «Ашан Україна», METRO, Novus, Fozzy, «Мега-Маркет» та «Фуршет». Система функціонує просто та зрозуміло. Треба зареєструватись на офіційному сайті, обрати місто і зону доставки, додати необхідні продукти в кошик, ввести адресу й очікувати кур'єра із замовленням. Вартість продуктів на сайті ідентична тій, що зазначена у магазині, а доставку можна замовити сьогодні на сьогодні.

Графік роботи: з 9:00 до 22:00

Як замовити: На офіційному сайті [Zakazua](#)

НОВЕ МІСЦЕ

Пекарня «Завертайло» від власників Honey на Подолі
Хліб і вино у закладі біля Контрактової площі

Концепція

«Завертайло» – це новий заклад власників мережі кафе Honey Станіслава Завертайла й Анни Завертайло. Пекарню назвали прізвиськом засновників, у такий спосіб підкреслюють авторський формат і відповідальність родинного бізнесу за продукт. «Ми вагалися, чи варто це робити, але врешті вважаємо правильним рішенням. До того ж це доповнює загальну ідею закладу – акцент на продукт ручної роботи, родові історії та щоденний формат із хлібом і вином», – розповідає співзасновниця та шеф-кухарка Анна Завертайло.

«Завертайло» спеціалізується на хлібі та випічці власного виробництва – слоган закладу. Окремий від нього цех щоранку забезпечує свіжим хлібом, використовують тісто 48-годинної ферментації, випікають у подових печах із хрусткою скоринкою та м'якою начинкою. «Ми дуже довго тренувалися з випічкою в Honey, урешті для нас це виросло в окремий повноцінний напрям», – додає керівниця Завертайло.

«Завертайло»

ДЕ: місто Київ, вулиця Межигірська, 7
КОЛИ: 07:30–22:00 (будні), 08:30–22:00 (вихідні)

ТЕЛЕФОН: 098 310 8819

«Завертайло» – це новий заклад власників Анни Завертайло та Станіслава Завертайла (Honey). Відкриття в тестовому режимі відбулося 14 травня.

«Ми визначили для себе, що

тут буде жити їжа, якої нам дуже бракувало в Києві, – продовжують власники. – Не у форматі ресторану, а умовний casual dining зі стравами на кожен день, але водночас не простими». Анна Завертайло додає, що сприймає новий заклад як можливість використати досвід, який здобула за час роботи кафе Honey: «Я відчуваю, що пройшла за цей час певне зростання як шефіня та людина, яка працює з їжею. Звичайно, було цікаво показати, чого ми навчилися, на який рівень вийшли».

Власники розповідають, що як натхнення для закладу

використовували приклади кафе-пекарень Копенгагена, зокрема Mirabelle. «У Mirabelle важко сказати: це власне пекарня чи ресторан із вином. У нас схожа історія: зрештою, клімат та інгредієнти в Україні та Скандинавії досить схожі», – каже Анна Завертайло. Утім, в основі концепції відштовхувалися від принципів сезонності та локальності, тож ставку роблять на українські інгредієнти та сезонні продукти. Як приклад наводять рибу амур, яку вирішили ввести в кілька позицій у меню, коли знайшли її на Житньому ринку. Оновлювати й адаптувати меню планують до кожного сезону.

Локація

«Завертайло» розташований у новій будівлі на Межигірській, неподалік від перетину з вулицею Хорива. У кафе близько 100 м² та орієнтовно 30 посадкових місць, а також невеликий літній майданчик. Завдяки вікнам-трансформерам є можливість поєднувати приміщення з терасою.

За інтер'єр закладу, як і за три кафе Honey, відповідав дизайнер Олексій Дунін і команда бюро Casa D'Elle. «Це також продовження історії з родиною. Ми зрозуміли, що ніхто нас не зрозуміє так, як він», – каже Анна Завертайло про співпрацю з братом. Стиль простору описують як «українське бохо»: поєднують у ньому натуральне дерево, бетон і метал, а також речі ручної роботи та вінтаж. Знайшли в просторі місце для підвісних люстр, які виконали з цупких мотузок і темного чану, який привезли з Дніпра.

«Для нас це місце на районі. Сюди можна прийти вранці після прогулянки з собакою на круасан із кавою, а ввечері вдягнутися та випити вина з подругами», – розповідають власники. «Вписали» цей формат у концепцію, яку визначили як «подільська шляхта»: «Ми зрозуміли, що в цій частині Подолу своя атмосфера та свої люди, тут поряд Могиланка й загалом дуже багато людей із різних галузей. Хочеться, щоб вони всі знайшли в нас щось своє, – каже Завертайло. Додає: «Ми хотіли б побудувати ще кілька таких закладів в інших районах. Можливо, будуть і «печерська шляхта» чи «оболонська шляхта».

Кухня та бар

Передусім у «Завертайло» пропонують хліб власного виробництва, який випікають щодня. Фірмовий хліб – на кислій заквасці 48-годинної ферментації. В асортименті – буханка хліба «Завертайло» (55 / 77 гривень), гречаного (65 гривень), житнього з насінням (75 гривень) і житнього з журавлиною та курагою (75 гривень). Також випікають багети (15 гривень) і бейгли (21 гривня). Ще один фірмовий хліб – житня булочка, у заміс якої додають фільтр-каву (19 гривень):

«У ній класний баланс кислоти та гірчинки, який забезпечує кава».

Серед готових поєднань на так званих «ранкових тарілках» – цілнозернова вівсянка, вимочена в йогурті, із печеними яблуками та шрі-ланкійською

корицею й збитий сир із соусом з обліпихи та какао-краском. Окрім того, можна придбати «Комплекс Завертайло»: по 105 гривень віддають набір зі шматка хліба, витриманого сиру Гауда, збитого вершкового масла з йогуртом і сіллю, томатного джему, салату з буряка та свіжої зелені. Серед додатків, які подають як «Завертайло каже, що смачніше з...» – яйця, авокадо, лосось гравлакс та індичка.

У розділі «Ранкова випічка» пропону-

ють фірмові круасани подвійного запікання від 45 гривень за звичайний до 75 гривень за круасан із печеними сливами та черемхою та 65 гривень за варіант із мигдалевим франжипаном. Ще один фірмовий круасан – за рецептом родини Станіслава Завертайла з маком і вишнею. Також випікають крафіни – поєднання круасана з мафіном, наприклад, із бруснично-базиліковим кердом і маракуєво-персиковим кердом.

Меню

з основними стравами в «Завертайло» працює з 13:00. Серед них – поєднання рулету з індички, картопляного пюре й крем-хріну (185 гривень), тальятеле з анчоусами, страчателою й песто з фісташок (210 гривень) і «Картопля підсмажена, як треба» (135 гривень). Також подають гарячі й холодні сандвічі: серед гарячих – власна версія сандвічу «Рубен» з індичкою (95 / 195 гривень), мелт із кімчі та зеленим карі (97 / 195 гривень) і сандвіч із халумі, маринованим буряком і грибами на грилі (95 / 195 гривень); а серед холодних – бейгл із лососем (145 гривень) і тост з авокадо, індичкою й печеними перцями (97 / 195 гривень).

Окрім того, у закладі пропонують закуски до хліба, наприклад, із мезе-бару та масло-бару на зразок домашнього збитого м'ясо-масла з грибами та кількома видами оливкової олії. До речі, базові позиції з асортименту в «Завертайло» можуть віддати з собою: згодом запрацює власний магазин, який називають «Гастро-мерч». У ньому буде, наприклад, зелений карі, карамелізована цибуля, кокосовий пащтет і томатний джем. «Наприклад, якщо вам сподобався

круасан із солоними лимонами, ви можете взяти собі додому солоні лимони», – пояснюють у закладі.

До випічки та страв у «Завертайло» готують фільтр-каву та класичні кавові напої на зерні від львівського обсмажувальника «Світ кави». Серед авторських напоїв – капучино з апельсиновим соком і раф із ваніллю та лавандою. Ще одні фірмові пропозиції – червоне какао, класичне та з кокосом і маршмелоу. Окрім того, у меню – матча та листові

й авторські чаї, а також смузі та прохолодні напої на зразок узвару, комбучі та фірмового квасу. Вино в закладі – від дистриб'юторів Roots і Sabotage Wine, що спеціалізуються на неутручальницьких позиціях. «Ми з партнерами підбрали такі позиції вина, які підходять абсолютно до всіх страв – і навпаки. Іноді просто хочеться випити вина, а не говорити з сомельє», – каже Анна Завертайло про карту, яку змінюватимуть відповідно до сезону.

КОРИСНА ЗВИЧКА

«Читати потрібно в кайф,
а не з-під палки»

Газета розповідає про хороші звички та прості дії, які можуть зробити життя кращим. Сьогодні говоримо про звичку читати менше. Так-так, вам не здалося, саме читати менше. Справа у тому, що багато хто прагне читати більше, але часто за прагненням прочитати як можна більше книжок втрачається задоволення від читання. Дехто навіть не запам'ятовує і половини прочитанного, оскільки увага за таким темпом читання розсіюється.

Ми поговорили про звичку читати менше з українськими письменниками Мартином Якубом та Олександром Михедом. Говоримо про те, чому Мартин зупинив проходження річного челенджу з читання книжок на четвертому місяці, скільки книжок потрібно читати та, що головне у читанні.

*Мартин Якуб
письменник*

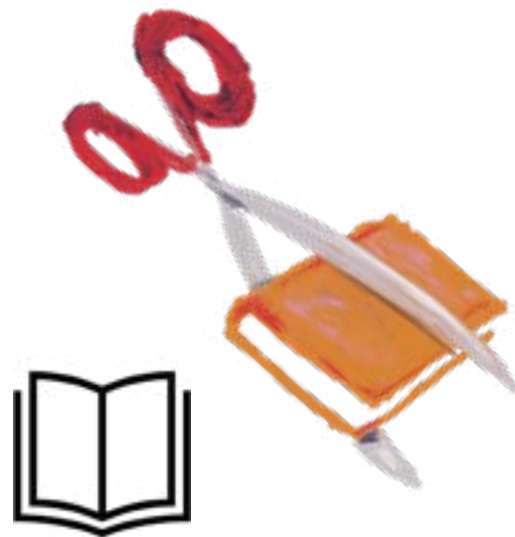
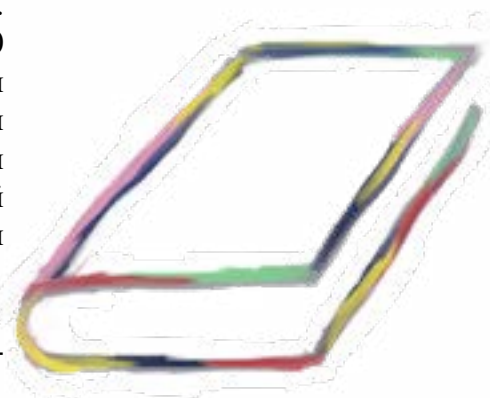
У листопаді минулого року я почав проходити читацький челендж, який заснували Катерина Бабкіна та Марк Лівін. Мета челенджу - прочитати 200 книжок за рік. Вони читали книги світових авторів, а я вирішив, що буду читати книжки лише українських авторів. Мій челендж протривав чотири місяці, а не рік.

За цей час я прочитав більш п'ятидесяти книжок, тобто 12-

13 книжок на місяць. Я читав різну українську літературу: від Валер'яна Підмогильного, Івана Багряного до сучасних авторів - Макс Кідрук, Ігор Павлюк, Юлія Ілюха.

У листопаді минулого року я почав проходити читацький челендж, який заснували Катерина Бабкіна та Марк Лівін. Мета челенджу - прочитати 200 книжок за рік. Вони читали книги світових авторів, а я вирішив, що буду читати книжки лише українських авторів. Мій челендж протривав чотири місяці, а не рік.

За цей час я прочитав більше п'ятидесяти книжок, тобто 12-13 книжок на місяць. Я читав літературу: від Підмогильного, Івана Багряного до сучасних авторів - Макс Кідрук, Ігор Павлюк, Юлія Ілюха.

*Олександр
Михед
письменник,
автор
подкасту
«Станція
451»*

Я постійно читаю, але це моє життя. Це й моя робота. Це такий потік, у якому складно розібрати, що для задоволення, що для майбутньої моєї книжки, що для лекцій, що для подкасту «Станція 451», а що з цього редагування текстів для видавничих проєктів. І навіть на найдивнішу книжку я завжди можу сказати: «Це по роботі». Що б це не означало.

Життя занадто коротке для того, аби прочитати хоча б дрібку книжок, які б мені хотілося. Але спробувати варто.

Гадаю, кожен може спробувати знайти час для читання. У кожного – свої таймкілери, які забирають у нас «зайвий» час. І кожен може зрозуміти, де саме той час, який він може зайняти книжкою. І це ж не обов'язково: якийсь нон-фікшн чи новинка сезону. У кожного свої смаки, і треба зрозуміти, що приносить задоволення саме вам.

ЯК ЗАПАМ'ЯТОВУВАТИ ПРОЧИТАНЕ

Пам'ять про книжки не зберігається, якщо ми про них не говоримо. Прочитане забувається, якщо не обговорюємо це з друзями, не гуглимо більше інформації, не фіксуємо прочитаний текст закладками, фломастерами чи конспектами.

У моєму випадку книга може лишити відбиток загальною емоцією або зафіксувати основні елементи сюжету. І, очевидно, я пам'ятаю набагато краще ті книжки, про які писав есеї або розповідав у подкасті чи на лекціях. Це мої способи викарбування й пам'ятання прочитаного. У кожного вони свої.

СКІЛЬКИ ПОТРІБНО ЧИТАТИ?

Питання в тому, яку планку собі ставлять читачі та які способи для фіксації прочитаного в пам'яті вони використовують. Особисто для мене, кількість книжок читацького ченджу

типу 200, 150 чи 100 не підійомна. Проблеми починаються тоді, коли вам доводиться заради ченджу відкладати всі інші справи. І таке ченджоорієнтоване читання вже не принесе задоволення, і у вас не буде часу на те, аби викарбувати ці книжки в пам'яті.

Кожен сам визначає для себе зручний ритм і час читання. І що читати: лонгріди чи книжки, класику чи сучасну літературу, фікшн чи виключно нон-фікшн. Усе залежить від людини та її стилю життя. І чи в якийсь момент читання не почало мати виключно утилітарний, прикладний характер: нон-фікшн з ефективності прокидатися раніше за всіх, прибирати ліжку з підвищеною ефективністю, приготувати енергетичнонасичену їжу, що підвищить вашу ефективність. Та весь той нон-фікшн, що вкладається в лонгвід.

У кожного свій ритм і свої читацькі вподобання. У когось може бути час лише на один лонгвід на вихідних (типу цієї нашої розмови), і це норм, такий ритм у людини. Головне, аби читачці / читачу було комфортно. Навіть якщо людина не хоче читати взагалі і їй добре, хто ми такі, аби казати, що це не ок? Ми може-

мо тільки сподіватися на те, що така людина дасть книжкам ще не один шанс.

Змусити себе згадувати вивчене Буває, читаєш книжку, ніби уважно, здається, що все запам'ятав, вивчив, та закривши її, нічого згадати не можеш. У такому разі змушуйте себе згадувати прочитане. Як ідея – напишіть окремих папірцях запитання, витягувати їх по черзі і відповідати. Так можна визначити свої «білі плями» у знаннях і перечитати потрібні уривки.

Навчати когось

Якщо не вдається змусити себе пригадати інформацію, спробуйте її розповісти комусь іншому і перевіряти, як людина засвоїла її. Формуючи запитання, ви будете подумки повторювати на нього відповідь, а також будете готові, коли у вас спитають подібне.

Багато читати і добре відпочивати. І врешті-решт, потрібно часто читати. Це тренуватиме мозок, і запам'ятовувати нову інформацію ставатиме дедалі легше. А також – нормально спати, бо сонна людина не може сконцентрувати свою увагу на читанні, тому слова проходять повз і не залишаються у пам'яті.

Тераса на даху й артпростір. Яким буде кінотеатр «Київська Русь» після відновлення З кінотеатру хочуть зробити багатофункціональний культурний центр

Кінотеатр «Київська Русь» збираються відновити та перетворити на культурний центр. Там буде артпростір, три кінозали, сцена, яка підходить для концертів і вистав, тераса на даху. Проект підготували ще наприкінці 2020 року, але поки офіційно не презентували. Редакція The Village Україна дізнавалася, що має бути в кінотеатрі після ремонту.

Фасади й територія поряд із кінотеатром. Після ремонту кінотеатр «Київська Русь» збереже свою архітектурну форму,

авто та фонтану, який не функціює, зроблять простір для відвідувачів – з газоном, підсвіткою та вуличними меблями.

«На екрані буде різна інформація – трейлери фільмів, анонси концертів, реклама. Також це буде локація для різноманітних подій, наприклад, під час проведення прем'єрних заходів або

Київрада просить віддати Гостиний двір у комунальну власність

КМДА з 2017 року просить передати Гостиний двір у комунальну власність, щоб створити там культурний хаб і розмістити Музей історії Києва, який не має повноцінного приміщення.

У січні 2021 року міністр культури Олександр Ткаченко також висловив бажання взяти Гостиний двір на баланс свого міністерства. Він казав, що розмістять там Національний музей сучасного мистецтва. Пізніше міністр заявив, що для музею сучасного мистецтва знайшли нове місце, але не відмовився від ідеї забрати будівлю.

Кличко виступив проти передачі будівлі Мінкульту. Київрада зверталася до Кабміну з вимогою віддати будівлю місту.

але фасад отримає підсвітку та нове оздоблення. За словами першої заступниці директора «Київкінофільму» Лариси Зубенко, бетонні стіни покриють НТЛ-панелями (це облицювальний матеріал у вигляді пластин, покритих ламінатом). Барельєф за мотивами історії Давньої Русі з боку вулиці Січових Стрільців відреставрують.

Площу поряд із кінотеатром відновлять. Замість стоянки для

для безкоштовного показу фільмів», – каже Зубенко.

Три зали та сцена для концертів. Замість двох залів у кінотеатрі зроблять три. Велика буде розрахована на 1030 місць, дві менші – на 195 і 120 місць відповідно. Усі зали будуть розташовані на першому поверсі.

Причому велика зала, за задумом «Київкінофільму», буде використовуватися не тільки для кінопоказів.

АРТПРОСТІР

За концепцією, «Київська Русь» має стати не просто кінотеатром, а мультифункціональним культурним простором

«Це буде місце, яке буде об'єднувати людей за різними творчими інтересами. Для цього ми зробимо в «Київській Русі» окремих артпростір на -1 поверсі для мультидисциплінарних проєктів із постійними виставками сучасного мистецтва, – пояснює Зубенко. – Також там передбачено паблік-спейс для проведення зустрічей, конференцій, презентація, майстер-класів і пресзаходів». Проведуть перепланування й у фое. Каси пере-

несуть ближче до центрального входу, поряд зроблять «зону для дозвілля». А на місці нинішніх кас обладнають кафе.

Тераса на даху

На даху кінотеатру «Київська Русь» має з'явитися тераса. Там, за словами Лариси Зубенко, у теплу пору року планують про-

водити «творчі зустрічі та святкові події». Відкриття на даху лаундж-бару в «Київкінофільмі» поки не розглядають, але під час заходів допускають запрошення кейтерінг-компаній.

«Єдине, що там має бути трошки інше покриття, ніж на візуалізації. Це буде штучне покриття, не газон», – пояснює вона.

Інклюзивність

Для маломобільних гостей у «Київській Русі» зроблять ліфти, якими можна буде спуститися до артпростору та технічних приміщень, що на -1 поверсі. Ліфти на дах поки не проєктували.

Також у кінотеатрі перепланують вхідну групу – там більше не буде кільканадцяти сходинок, замість цього зроблять плавний підйом, щоби люди на візках могли безперешкодно потрапити у фое.

Хто готував проєкт

Проєкт готувала компанія «Ізобуд». У 2020 році вона стала переможцем тендера від «Київкінофільма», запропонувавши свої послуги з розробки проєктно-кошторисної документації за 1,3 мільйона гривень.

Коли можуть реалізувати проєкт

Проєкт ремонту кінотеатру вже готовий, щоби починати реалізацію, кажуть у «Київкінофільмі». Єдине питання – кошти.

«Ми його вже надали до КМДА. Чекаємо. Усе залежить від того, коли нам виділять кошти. Якщо це буде цього року, то ми відразу в Prozorro опублікуємо тендер. І, можливо, цього року якусь частину робіт виконаємо. І на цей час, звісно, ми зачимо кінотеатр, – каже Лариса Зубенко. – Усі ремонтні роботи реально зробити до трьох років. Але є багато чинників, які можуть завадити. Ось, наприклад, кінотеатр «Краків» ми планували відкрити ще минулого року, але почалися проблеми з підрядниками. Знову новий конкурс, знову потрібно укладати договори, а це все займає чимало часу».

Є ПИТАННЯ

Чим вигорання відрізняється від депресії?

За даними ВООЗ, депресія – найпоширеніший психічний розлад, від якого страждає близько 300 мільйонів людей в усьому світі. Вигорання підвищує ризик появи депресії. Ці процеси можуть здатися схожими, часом незрозуміло, що є причиною відчуття смутку та безсилля: депресія чи вигорання? Ми говоримо з гештальт-терапевтом Тимуром Гончарем про те, чим вигорання відрізняється від депресії, чому все більше людей стикаються з цією проблемою та що робити, аби не вигоріти.

Тимур Гончар, лікар-психіатр, гештальт-терапевт

Що таке депресія?

Депресія – це клінічний стан, який виникає з різних причин. Депресія може бути обумовлена непростою життєвою ситуацією, стресом або виключно внутрішніми причинами.

У психіатрії існує поняття «ендогенна депресія» – це коли в житті людини все більш-менш нормально, а депресивний стан однаково розвивається. Тобто депресія виникає не через зовнішні фактори. У психіатрії ще немає остаточної відповіді, але це пов'язують з особливостями нейромедіаторів у центральній нервовій системі, зокрема із серотоніном.

Проте частіше депресія виникає через зовнішні фактори. У нас заведено називати депресією будь-яке зниження настрою, але це неправильно, оскільки депресія – це синдром, а не один симптом.

Основні ознаки депресивного стану:

- стабільне зниження настрою, пригніченість, смуток.
- сповільнення психічних про-

цесів. Людина починає працювати ніби у сповільненому режимі: важко думати, міркувати, концентрувати увагу зниження фізичної та психічної активностей. У людини зникає бажання й інтерес робити будь-що, має мало бажань, вона не може отримувати задоволення

Це три основні симптоми депресивного синдрому, на основі яких відбувається діагностика. Навколо цих симптомів можуть з'являтися й інші, оскільки клінічні форми депресії дуже різні. Час від часу можуть бути динамічні покращення настрою протягом доби, наприклад, але в цілому ці симптоми мають бути постійно.

Складнощі діагностики депресії в тому, що інколи основні симптоми спочатку не виражені. На початку депресії можуть виникати симптоми, які не стосуються психічної діяльності: біль у серці, головний біль, закреп. Люди зазвичай не звертаються до психіатра з такими симптомами. А потім поступово з'являється відчуття слабкості, знижений настрій, знижена активність, сповільненість.

Існують різні ступені важкості депресивного стану, тому симптоми теж можуть мати різний ступінь вираженості. Щоби точно визначити депресію, необхідний психіатр.

Чому все більше людей стикаються з депресією?

Останнім часом зустрічається все більше депресій. Часто це депресії із тривожним компонентом. Насамперед це пов'язано з умовами нашого життя: підвищена відповідальність, прискорений темп життя, до того ж соціально-економічні умови та пандемія.

Усе це викликає соціальний

стрес, який кожен переносить по-своєму. У когось є ресурси, щоби виходити з цих переживань, а в когось їх менше, тому й виникає депресивна реакція.

Часто в депресивні стани потрапляють тривожні й інфантильні особистості. А також люди, які дивляться на світ у темних фарбах, постійно думають: «Я поганий», «Світ поганий, складний». Люди з таким мисленням мають ризик потрапити в депресивні стани, коли в них виникають якісь труднощі.

Зріла людина, яка достатньо добре усвідомлює своє «Я», активна, має багато сфер життя, з яких вона може отримувати задоволення, має менше шансів потрапити в депресивний стан.

Що таке вигорання?

На відміну від депресії, вигорання не виділяють, як клінічно значущий стан, а проте він досить часто зустрічається. Вигорання – це особистісна криза, пов'язана із професійною діяльністю.

Насамперед вигорання пов'язане з емоційним і фізичним виснаженням, яке призводить до особистісних змін. У людини виникає викривлене уявлення про себе та свою діяльність, що призводить до міжособистісних проблем.

Найчастіше до вигорання схильні люди помічних професій, які працюють у форматі «людина – людина»: це лікарі, вчителі, соціальні працівники, психологи. Вигорання може виникати в умовах роботи з підвищеною відповідальністю й емоційною напругою. У зоні ризику й люди інтровертивного складу, які звикли справлятися з переживаннями наодинці.

У процесі цієї діяльності, людина, окрім того, що стикається із факторами напруги, як правило, не отримує задоволення та відповідної «оплати» своєї праці. Мається на увазі не тільки матеріальна, а й емоційна оплата.

Людина віддає багато сил та енергії, а отримує дуже мало. Відповідно, відбувається деідеалізація, знецінення себе та своєї діяльності, може змінюватися поведінка. Людина може стати більш цинічною й озлобленою. Це може проявлятися у спілкуванні з колегами й іншими людьми.

Людина, яка вигоріла, починає уникати підвищеної відповідальності, не виходить на роботу. Думка про роботу може викликати відразу, інколи навіть фізичні симптоми нудоти чи проносу. Це дуже псує якість життя, що довше тривають ці процеси, то гірше, оскільки на тлі вигорання може виникати депресія.

Чим вигорання відрізняється від депресії?

У вигоранні людина може отримувати задоволення від

інших сфер життя. До емоційного спаду та виснаження призводить напруга, пов'язана лише із професійною діяльністю. А депресія – це стан, який зачіпає всі сфери життя. Людину в депресивному стані не радує ні робота, ні стосунки, ні друзі, ні хобі – нічого.

У вигоранні людина може стати відстороненою, дратівливою, конфліктною.

Емоційне реагування відрізняється від депресії, оскільки в депресії всі емоції найчастіше зі знаком мінус, а у вигоранні можуть виникати афективні спалахи ярості чи агресії.

Як помітити вигорання?

Утома. Ви відчуваєте втому там, де її не має бути. Тобто за тих самих обсягів роботи ви втомлюєтеся більше.

Небажання працювати. Вам не хочеться йти на роботу, ви думаєте про роботу, як про щось погане й огидне.

Знецінення себе. У вас виникають думки на зразок: «Я не піду на роботу, тому що я поганий спеціаліст, я однаково нічим не допоможу». Відбуваються когнітивні викривлення щодо професійної діяльності та себе, так званий «синдром самозванця». Хороший професіонал може відчувати всередині, що він нікчемний, не компетентний,

постійно у чомусь винуватий.

Дуже часто вигорання пов'язане із психосоматичним компонентом. Через зміну напруги психіки можуть виникати функціональні порушення внутрішніх органів. Це можуть бути головний біль, серцевий біль, проблеми з кишківником, нудота.

Як уникнути вигорання?

Насамперед потрібно робити те, що дійсно цікавить, розуміти матеріальну й емоційну ціну роботи, яку ви робите. Також важливо зберігати баланс між навантаженням і відпочинком.

Якщо с людини є багато сфер, у яких вона може отримувати емоційну нагороду, ризик вигорання зменшується. Якщо робота стресова, і крім неї, нічого немає, шанси вигоріти збільшуються.

Треба жити повним життям. Якщо на роботі складний період, намагайтеся не концентруватися на цьому та компенсувати це іншими аспектами. Наприклад, спілкуванням із людьми, захопленнями, стосунками.

Як допомогти собі, якщо вигорання сталося?

Інколи людина може не усвідомлювати, що вигоріла, продовжує працювати. Тому треба помітити, що щось не так, спробувати виявити причину. У такому стані найкраще звернутися до психолога чи психотерапевта, який допоможе розібратися в тому, що відбувається, а далі відштовхуватись уже від цього.

Важлива саме психологічна допомога, оскільки коли людина вже вигоріла, просто відпустка навряд чи допоможе. Щоби підтримати себе, варто дотримуватися режиму сну та відпочинку. Правильно харчуватися та займатися фізичною активністю.

ЕКО

Без пластику і шкоди довкіллю: як влаштувати пікнік екологічно
«Більшість думає, що екологічна альтернатива пластику – папір, але це не так»

Здавалося б, як звичайний пікнік на природі може зашкодити довкіллю? Однак гори пластику, недоїдки, випалена після багаття земля – це те, що часто лишається після походів на природу. І навіть, якщо зібрати після себе всі відходи й викинути в смітник, вони однаково потраплять на сміттєзвалище, де проляжать роками.

Напередодні свят і сезону весняних пікніків розповідаємо, як організувати відпочинок на природі без шкоди довкіллю. Розбираємось, який посуд і прибори краще обрати, де розвести вогнище та чому не можна спалювати сміття в багатті.

НЕ МОЖНА РОЗПАЛЮВАТИ ВОГНИЩЕ ТАМ, ДЕ ЙОГО НІКОЛИ НЕ БУЛО

У жодному разі не можна розпалювати вогнище там, де його до цього ніколи не було. Місце, де горіло багаття, залишається випаленим назавжди: на ньому більше нічого не виросте. Тож найкращий варіант – взяти з собою гриль. Якщо такої можливості немає, варто хоча би пошукати місце, де люди вже розводили вогонь.

100% не можна організувати пікнік у природних заповідни-

ках, а також розпалювати багаття в парку й лісі. Краще взяти з собою розкладні стільці та столик і готову їжу.

Важливо пам'ятати, що пиляти дрова в лісі заборонено. На жаль, дуже часто люди не хочуть заморочуватися, а тому під час пікніку вирубують дерево. Замість цього краще спробувати пошукати сухе опале листя або гілочки. До того ж зараз не проблема придбати дрова на заправці чи в супермаркеті. Купувати дрова в компанії, яка має дозвіл на торгівлю ними, буде більш екологічно, ніж прийти до лісу й самому зрубати дерево.

НАЙКРАЩЕ ВЗЯТИ ПОСУД ІЗ ДОМУ

Одноразовий пластиковий посуд, який більшість звикла купувати для пікніку, виготовлений із поліетилену. Цей матеріал неможливо переробити й після одного використання він потрапить на звалище. Найкращою альтернативою буде взяти багаторазовий посуд, судочки та прибори з дому.

Багато хто думає, що екологічна альтернатива пластику – папір, але це також не найкращий варіант. По-перше, заради його виготовлення вирубують ліси.

По-друге, треба дуже заморочитися, щоб знайти справді екологічний паперовий посуд. Наприклад, у стаканчиках, які здаються винятково паперовими, внутрішній шар завжди містить плівку поліетилену. По-третє, папір розмокає, тому постає питання, чи зручно буде з нього їсти й пити.

Зараз в інтернеті можна знайти екологічні набори для пікніку з кукурудзяного крохмалю або пшеничних висівків, які можна з'їсти після використання. Тому посуд, у якому є природні компоненти, – це прекрасна альтернатива пластику. Навіть якщо людина не з'їла такий посуд, а закопала його залишки, він слугуватиме добривом для дерева.

Інша справа – ціна й доступність. Такий посуд дороговартісний і його потрібно заздалегідь замовляти в інтернеті. Проте якщо люди почнуть купувати екологічні товари й популяризуватимуть інформацію про них, супермаркети залюбки почнуть пропонувати такі вироби на своїх полицях.

ВІДМОВТЕСЯ ВІД ПЛАСТИКОВИХ СКАТЕРТИН І ВОЛОГИХ СЕРВЕТОК

Варто відмовитися від пластикових скатертин, адже в їхньому складі є полівінілхлорид (ПВХ) – речовина, що під час нагрівання виділяє токсичні речовини. До того ж після використання такої скатертини потрібно ви-

кинути на смітник, із нею вже нічого не можна зробити. Тож краще взяти з дому багаторазову скатертину з натуральних матеріалів.

Варто утриматися від купівлі вологих серветок, адже вони на 100% зроблені з пластику й не переробляються. Багаторазові рушники – це найкраща альтернатива. Як варіант, можна взяти з дому ганчірку та змочити її у воді.

Також ви можете взяти з собою на пікнік маленький шматок мила й воду, аби помити руки.

Якщо хочеться влаштувати пікнік-святкування й прикрасити простір довкола, не варто купувати для цього кульки чи конфеті. По-перше, вони не переробляються. По-друге, люди дуже часто не прибирають за собою залишки кульок, через це їх з'їдають птахи. Сьогодні я бачу свято, а завтра – заплу-

тані в деревах конфеті чи те, як вони плавають в озері. І це катастрофа. Замість цього можна використовувати різноманітні екологічні прикраси, наприклад, багаторазові стрічки, живі квіти, дерев'яні палички.

ЗАЛИШКИ ОВОЧІВ І ФРУКТІВ МОЖНА ЗАКОПАТИ В ЗЕМЛЮ, А СМІТТЯ ЗДАТИ НА ПЕРЕРОБЛЕННЯ

Коли збираєтеся на пікнік, обов'язково візьміть із дому смітєві пакети. Якщо ви не сортуєте сміття, потрібно як мінімум зібрати залишки їжі в окремий кейс, а сміття – у пакет.

Якщо ж сортуєте, то всі відходи варто розкласти в різні пакети й відправити в пункт прийому вторинної сировини у вашому місті. Майте на увазі, що в деяких пунктах можуть приймати не всі види пластику та скла, лише пляшки з-під води та пива українського виробника. А от метал і консервні бляшанки, на жаль, не завжди вдається здати. Якщо ви в Києві, можна прийхати на станцію «Україна без сміття», де приймають 40 видів відходів, або на інший сортувальний пункт. Пам'ятайте,

що все відсортоване сміття має бути чисте й сухе. Залишки їжі – фрукти й овочі – піддаються компостуванню, тому їх можна закопати в землі. Такі дії не мають шкоди для довкілля. Проте не варто робити так із залишками м'яса чи риби. Залишки хлібу можна віддати пташкам.

У жодному разі не можна спалювати сміття після пікніка в багатті. По-перше, під час спалювання пластику виділяються небезпечні гази, як-то: діоксини й фурані. Із повітрям вони можуть розповсюджуватися на великі відстані. Ба більше, під час спалювання пластику в землю потрапляють канцерогени й важкі метали. Вони йдуть у ґрунтові води, а потім потрапляють у воду, яку ми п'ємо. Це небезпечно і для природи, і для самої людини.

А коворкінги – це майбутнє?

Як мережа коворкінгів BeeWorking створює власне ком'юніті в різних районах Києва

Перший прототип коворкінгу з'явився ще у 1999 році. Сьогодні ж це популярна модель для роботи – простір, у якому разом працюють як великі компанії, так і фрілансери. Карантини внесли свої корективи в офісну культуру, тому все більше компаній відмовляються від оренди чи утримання власних офісів і переходять у коворкінги.

BEEWORKING – це нова мережа коворкінгів у Києві. Філософія проєкту в тому, аби змінити ставлення до офісної роботи. Для цього команда BeeWorking пропонує резидентам простори, де можна не тільки працювати, а й відпочивати, займатися спортом, самоосвітою чи просто розважитися. «Ми віримо в те, що щасливі й успішні люди – це ті, хто встигає і працювати, і приділяти час своїм особистим інтересам. Тому ми будуємо простори, де це можна комфортно поєднувати». На сьогодні коворкінги BeeWorking є на ВДНГ і Подолі, команда планує відкриття ще двох просторів найближчим часом.

Разом з Іллею Безручком, CEO мережі київських коворкінгів BeeWorking, говоримо про переваги спільних робочих

просторів у сучасних умовах.

1. Твій офіс там, де тобі зручно
У мережі коворкінгів є кілька суттєвих переваг над офісом. І одна з головних – це можливість обирати локацію в залежності від власних потреб і робочого графіку. Наприклад, аби на роботу можна було ходити пішки чи (як показує останній досвід) доїхати на міському велосипеді.

Саме тому коворкінги BeeWorking розташовані в різних районах міста, що дозволяє резидентам обрати оптимальний варіант: де відповісти зранку на листи, де провести обідній статус і де залишитися на цікаву лекцію.

«Наприклад, людина живе за Києвом, у районах Чабанів, Віта Поштової чи в Голосіївському районі. У першій половині дня вона приїжджає до свого офісу на Голосієві, відповідає на пошту та дзвінки. Потім їй потрібно провести зустріч у центрі. Людина обирає будь-яку локацію, доступну в

нашому додатку, бронює там переговорну кімнату на потрібну кількість людей. Вона просто продовжує свій робочий день, не переплачуючи, не створюючи безліч заявок на сайтах, чи шукаючи місце для себе десь у кав'ярні», – Ілля Безручко.

2. Змінюєш кімнати згідно із форматом роботи

Перевага коворкінгів над роботою з дому чи звичайним опенспейс-офісом – це можливість обирати певний різновид приміщення. Хоч кожного дня.

У BeeWorking, наприклад, є переговорні, лекційні, лаунж-зони, невеликі офіси для команд або можливість роботи в опенспейсі. Практично всі офіси побудовані з інтер'єрних перегородок, які легко розбираються, так можна розширити свій простір.

Переговорні кімнати обладнані всім необхідним для проведення переговорів і зустрічей: є екран, Chromecast, WebCamera, фліпчарти та маркерні стіни, а ще вся необхідна канцелярія. Лекційна зала має найсучасніше обладнання для проведення конференцій, семінарів і вебінарів будь-якої складності. Завдяки сучасним технологіям і технічній підтримці, які входять у вартість оренди, налаштування та під'єднання обладнання (Unix, Windows, macOS, Android) займають не більш як п'ять хвилин.

Окрім того, резидент BeeWorking має рівні права в кожній локації. Якщо офіс розташований в одній локації, можна користуватися кредитами на переговорні кімнати в інших унікальних локаціях.

«Потрібно зрозуміти, що коворкінг – це не про оренду. І не про стіл, стілець, квадратні метри. Це про комплексну послугу, про забезпечення людини всіма потребами, які можуть бути протягом робочого дня. Ти не переплачуєш за квадратні метри, як у стандартній оренді, а отримувеш комплексну послугу».

3. Платиш за найкомфортніший формат

Пандемія коронавірусу змінила підхід до роботи в офісах. Режим «з дому» змусив навіть tech-гігнатів, як-от Twitter, переводити своїх працівників на постійну дистанційну роботу. З іншого боку, уже зараз помітні наслідки роботи з домашнього дивану – це пандемійна втома, розмиття меж робочого дня, втрата контакту з колегами. Тобто ми стали більше та важче працювати. Але й повертатися до стандартних офісів – не завжди варіант.

Водночас коворкінги пропонують систему гнучких тарифів для одного чи цілої команди. Власники бізнесів можуть розраховувати, що їм не треба буде платити за триповерховий пустий офіс. А лише за кількість місць, що відповідає розмірам команди. Перевага для індивідуальних фрілансерів – це також можливість працювати не тільки в кафе чи вдома, оплачувати тільки необхідну кількість робочих днів.

«У нас у BeeWorking є можливість заморожувати тарифи для лаунж-зони та для опенспейсу на два тижні раз на пів року. Коли була перша хвиля коронавірусу, ми робили це для наших резидентів. Для корпоративних клієнтів, які мали більшу кількість працівників, ми робили дискаунти залежно від їхніх потреб. Ішли всім назустріч. Після першого локдау-

ну в нас залишилося 70% резидентів. Зважаючи на ситуацію, ринок коворкінгів – це те рятівне коло, яке може допомогти бізнесу розумно витратити кошти на адміністрування простору та на офісну нерухомість»,

– Ілля Безручко

4. Поєднуй роботу та дозвілля для продуктивного дня

У роботі з дому є ще один мінус – ти просто не помічаєш, куди зникає день. Відсутні звичні ритуали, коли ти збираєшся, їдеш на роботу, соціалізуєшся з колегами, виходиш на обід, потім їдеш пішки додому через парк. Аби уникнути таких ситуацій, сучасні коворкінги пропонують не просто робоче місце із wi-fi, а й додаткові послуги. Вони пов'язані не тільки з комфортною роботою, а й направлені на соціалізацію та розвиток резидентів.

«Перебуваючи в коворкінгу, ви можете не думати про те, що вам потрібно стояти в заторах декілька годин, аби дістатися тренажерної зали. Якщо у вас джетлаг чи ви працюєте з американським або австралійським ринком, ви можете відпочити просто на локації й не витратити час на поїздки додому. А це

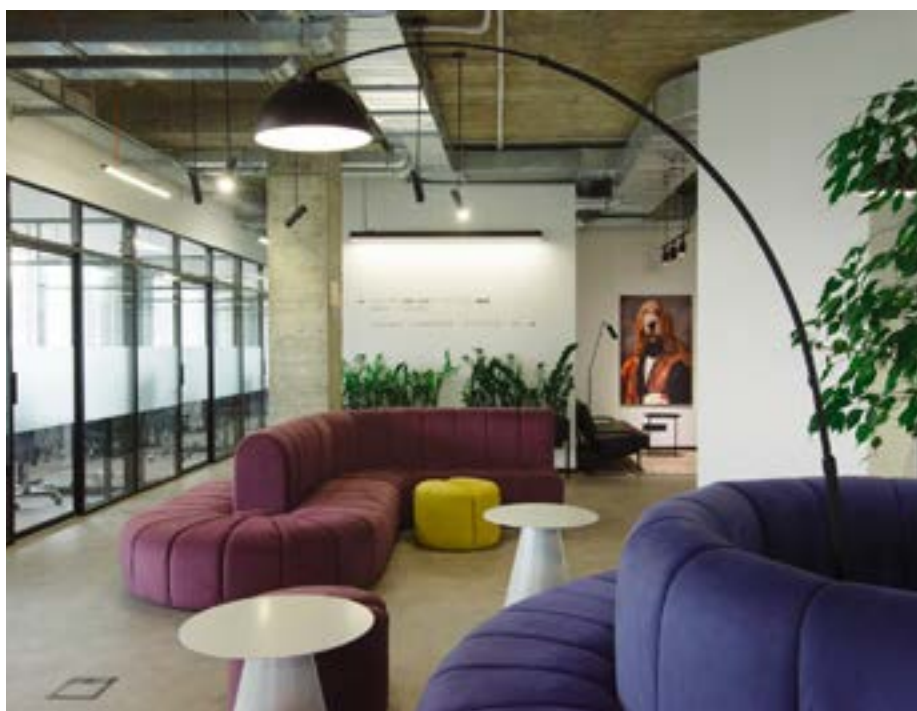
в нас є душові кімнати: можна швидко прийти в робочий стан після потяга чи літака», – Ілля Безручко.

5. Знаходь нових друзів і партнерів

Нам усім сильно не вистачає безпечної соціалізації, нових робочих і неформальних контактів. Адже це, окрім нових кар'єрних можливостей, запорука психічного здоров'я.

Тому команда мережі BeeWorking влаштовує зустрічі та вечірки для резидентів. Звісно, коли це дозволяють карантинні обмеження. Мета зустрічей – соціалізація резидентів. Наприклад, у форматі пізнавальної економічної гри, що дозволяє гравцям познайомитися одне з одним і зрозуміти, як вони можуть взаємодіяти в межах коворкінгу. Так фрілансери знаходили фултайм-роботу, підприємці – нових бізнес-партнерів тощо.

«Такі вечірки дозволяють не просто відволіктися від робочої атмосфери, але і створити стійке ком'юніті людей, однодумців, знайти бізнес-партнерів і, можливо, друзів, тому що на роботі ми проводимо багато часу», – Ілля Безручко.

ЛЕКЦІЯ

«Я завжди мріяла створити історію від початку й до кінця»: конспект лекції Наталки Ворожбит у КАМА Сценаристка Наталка Ворожбит – про «Погані дороги», «Кіборги» та документальний театр

Наталка Ворожбит – це драматургиня, сценаристка та режисерка. Серед її визначних робіт за останні кілька років – сценарії фільмів «Кіборги», «Дике поле», рейтингового телевізійного серіалу «Спіймати Кайдаша» та режисерський дебют у фільмі «Погані дороги», який виходить в український прокат 20 травня. Стрічку про війну на Донбасі відзначили на кінофестивалі у Венеції. Це екранізація однойменної п'єси, яку Ворожбит написала для лондонського театру Royal Court.

Дуже довго я не вірила, що буду займатися драматургією все своє життя. У мене була творча сім'я. Я зростала в 90-ті роки й тоді, як і більшість, жила не дуже щасливо, оскільки попереду не було великих перспектив.

Я схопилася за першу-ліпшу можливість і виїхала навчатися в Москву. Я вступила в Літературний інститут на факультет драматургії. Це вийшло випадково. Пішла в один гурток, де мені сказали: «Пиши п'єси», а що таке п'єси – я знати не знала. На той момент була в театрі дватри рази в житті. Узагалі, коли я їхала в Москву, думала, що стану актрисою чи режисеркою, але не драматургинею, бо не знала, що це таке і з чим його ідять.

Багато років я соромилася слова «драматург». Підлітку дивно відповідати на питання, ким ти хочеш стати: «Я хочу бути дра-

матургом». Це така дивна мрія в принципі. Коли моя сестра з Миргорода дізналася, що я роблю, вона сказала: «Боже-боже, вийдеш заміж – буде тобі вся драматургія». І вона мала рацію, бо я потім вийшла заміж, і драматургія була цікава [сміється]. Згодом ще раз вийшла заміж, і ще раз. Зрештою заміж я виходила багато разів, а драматургією займаюся все життя.

«Дуже довго я не вірила, що буду займатися драматургією все своє життя!»

Минуло багато років, і я змирилася з тим, що пишу, і з тим, що в мене це виходить. Я зрозуміла, що мені це подобається. Узагалі, момент, коли ти відчуваєш, що станеш драматургом, виникає в дитинстві або в підлітковому віці, коли відчуваєш себе, з одного боку, нещасною, з іншого боку, у тебе є творчий потенціал.

Також завжди любила слухати чужі історії. Мені було дуже прикро, що ці історії пропадають. Мені хотілося їх якось фіксувати. Я не люблю розповідати про себе друзям і загалом закритата людина, а написання текстів дозволяє проговорювати свої травми й особистий досвід.

Як виник театр, у якому не грають

Моє середовище сформувалося зі студентів, які опікувалися долею сучасної драматургії. Вони створили фестиваль, де читалися найсвіжіші п'єси. У той час усі навколо говорили про відсутність сучасної драматургії, попри те, що були досить сильні автори. Потім з'явилися люди, з якими я познайомилася на фестивалі. Це Олена Греміна та Михайло Угаров, які стали творцями «Театр.doc».

Театр, у якому не грають, виник тому, що сучасних драматургів не влаштовувало, як ставили їхні п'єси в театрах. Їх ставили

жахливо. У той час драматурги були революціонерами, тому що їх не влаштовувала цензура й теми, які порушувалися.

Тоді виник жанр «мелодрама». Люди, які не мали ніякої творчої освіти, з маленьких або індустріальних містечок, почали писати п'єси, частіше це були сповіді. Можливо, вони були побудовані не за законами драматургії й не дуже професійно, але це було настільки цікавіше й живіше звичного репертуару, завдяки чому виникло коло глядачів, прихильників і критиків, які формували уявлення про жанр.

Пізніше приїхали з майстер-класами люди з театру Royal Court, які ставлять виключно сучасну драматургію. У них головний принцип полягає в тому, що драматург головний, і вони досі цього принципу дотримуються. Звичайно, на той момент, початок 2000-х, цей театр однаково був досить буржуазний, попри сучасну тематику. Театр, у якого багато грошей, репутація, може твердо стояти на ногах. А в нас не було нічого подібного. Сучасні драматурги умовно вкладали дошки та цвяхи, тобто починали будувати сучасний театр.

Ми багато займалися документальним театром. Ми збирали інтерв'ю, вивчали драматургію. Потім розшифровували ці інтерв'ю, монтували матеріал і потім робили п'єсу. Особливість була в тому, що не можна було змінювати образ самого персонажа.

«Театр ніколи не приносить грошей, це зона творчості й експерименту»

Наталка Ворожбит

Якщо послухати, як ми говоримо в житті, і розшифрувати це без редактури, можна зрозуміти, що всі ми говоримо жакливо. Але саме в цьому сенс, без цього персонаж не заживе. Це дуже класна справа на все життя. Після досвіду написання документальних п'єс ти вже не можеш писати красивою, літературною мовою так, як писав до цього, узагалі змінюється ставлення до театру та до мови персонажів.

Про особливості роботи в театрі, на телебаченні та в кіно

Театр ніколи не приносить грошей, це зона творчості й експерименту. Тобі за це не платять, але ти робиш, що хочеш. У театрі жоден продюсер або режисер не скаже тобі: «За що я тобі плачу?» Це дуже круто й дозволяє тобі розкачатися, навчитися свободи та сміливості.

Паралельно з театром я займалася серіалами. Треба було винаймати квартиру, і це був ледь не єдиний варіант заробітку. Серіали – майже не витратна творчість, яка була потрібна

більше для того, щоб опанувати професію сценариста.

«Театр ніколи не приносить грошей, це зона творчості й експерименту!»

Уже повернувшись до України, я кілька років працювала на «СТБ» директоркою одного з департаментів. Я так отруїлася цим форматом, що думала, що вже зненавиділа серіали. На щастя, мені замовили писати авторський серіал «Спіймати Кайдаша». Я могла писати так, як мені подобалося. Це дало змогу повернутися в жанр.

Потім мене запросили бути шоуранеркою цього серіалу й дали свободу дій. З'явилася можливість отримати фінансування від Мінкульту. Серіальне виробництво – дуже не комфортна робота, оскільки треба все робити швидко й поза межами можливостей. На знімальному майданчику був жах, але потім усе вийшло. Тоді я зрозуміла, яка красива серіальна індустрія. Навіть не думала, що в нас це вийде. Неочікувано серіал став радістю.

Про роботу над сценаріями фільмів «Кіборги» та «Дике поле»

Написати сценарій для фільму «Кіборги» стала справжнім викликом для мене. На той момент Донецький аеропорт ще утримувався, і було досить дивно писати сценарій про ці події, не знаючи, чим це закінчиться та що там відбувається. Спочатку я відмовилася, але потім друг умовив мене, щоби сама зателефонувала та погодилася. Зазвичай я ніколи сама не телефоную продюсерам, це мій принцип. Я зателефонувала та сказала, що буду писати сценарій, але мені потрібні дослідження цієї теми.

Мені дали безліч контактів і номерів телефонів. Тоді почалася зовсім інша історія та вихід за межі комфорту. Мені досі некомфортно лізти до людей із запитаннями. А тут довелося дуже часто телефонувати різним людям і розпитувати їх.

Водночас ми робили вистави в «Театрі переселенця». Це були вистави з підлітками, військовими, місцевим населенням Донбасу. Це був інакший досвід документального театру, бо на сцену виходили не актори, а самі учасники подій, і розповідали про себе зі сцени.

Наше завдання полягало в тому, щоби знайти найцікавіші й найважливіші моменти з їхніх історій, змонтувати матеріал і надати всьому цьому режисерську форму. Я займалася цим паралельно з роботою над сценарієм «Кіборгів», і це був цінний досвід. Кілька років слухала дуже багато історій. Тоді ще режисер Ярослав Лодигін запропонував мені написати сценарій фільму «Дике поле» за романом Сергія Жадана «Ворошиловград». А я фанатка Жадана й дуже мріяла з ним познайомитися, саме тому погодилася.

Писати сценарій за романом – це дуже цікавий досвід. Ти вчишся дуже уважно читати. Щоправда, виникають деякі складнощі – доводиться скорочувати історію втричі, і багато чого втрачається. Це помітили ті, хто бачив фільм і читав роман. Часто екранізація книг гірша за

самі книги, тому що в романі головне все-таки не сюжет і не структура, а стиль автора, його поетика. У кіно все це дуже втрачається. Але з Жаданом у нас усе добре склалося, і йому навіть сподобався сценарій.

Я досі не можу повірити, що за два роки в мене сталися всі ці проєкти. Усі вони стартували майже в один час. З одного боку, я займалася «Театром переселенця», з іншого, писала сценарій «Кіборгів», дуже чоловічого кіно, у якому немає місця моїм рефлексіям і мені як Наталці Ворожбит.

Про нові проєкти

Зараз я пишу три короткі серіали. Один із них за мотивами «Зілля» Ольги Кобилянської. Я написала повний метр, але продюсер вирішив зробити з цього не тільки фільм, а й серіал на вісім серій. Мені дуже подобається цей матеріал і ця магія Кобилянської. Дуже хотілося після історій, як-то «Кіборги», «Дике поле» «Погані дороги» – зробити щось про почуття, стосунки, кохання.

Також я пишу проєкт «Страхи та неврози» для «СТБ». Це історія про жінок, мені близько та цікаво, тому роблю це із задоволенням і скрізь хочу бути шоуранеркою.

Третій проєкт, над яким я працюю та в якому хочу бути режисеркою, називається «Наша Галя». Це історія про 90-ті роки, коли я була підлітком. А зараз настав час проаналізувати та відрефлексувати, звідки ми почалися та як змінилися. Настав час написати про це. Я щаслива авторка, бо пишу про те, що хочу.

Також Держкіно дало гроші на мій другий фільм. Дуже часто режисери роблять великі паузи між першою та другою картиною, тому що для режисера найстрашніше – це знімати другу картину, особливо якщо перша була вдала. Бо в людей уже є певні очікування. Я вирішила не робити велику перерву між першим і другим фільмом. Не хочу робити паузу, хочу в усьому розібратися та зробити роботу над помилками.

Видавець: ГО «Національної академії науки вищої освіти України»

Замовник: ГО «Національної академії науки вищої освіти України»

Поточний випуск: № 2/18, травень, 2021 р.

Відповідальна за випуск: Дейнега Євгенія, студентка Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка

Електронне видання. Формат 60×90/8

32 сторінки

4 ум. друк. арк.

Адреса: Україна, Київ, 01054, вул. Тургенєвська 11, офіс 1.1